

Instellingenplan Visio Onderwijs

Marcel Janssen
Directeur Visio Onderwijs

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Leeswijzer	4
Hoofdstuk 1	
Van missie, naar visie en beleid	5
1.1 Meerjarenstrategie Koninklijke Visio	5
1.2 Onze ambitie en visie op leren	6
1.3 De vertaling naar beleid	8
1.4 Samenhang in beleid	9
Hoofdstuk 2	
Organisatie van het onderwijs	11
2.1 Visio Onderwijs binnen Koninklijke Visio	11
2.2 Het aanbod en de aansturing van Visio Onderwijs	11
2.3 De doelgroep: een nadere analyse	13
2.4 Aanmelding en toelating	16
2.5 Samenwerking	17
2.6 Betrokkenheid en medezeggenschap	18
Hoofdstuk 3	
Innovatie en expertise	21
3.1 Innovatie	21
3.2 Expertiseontwikkeling	23
3.3 Evidence based	24
3.4 Internationale projecten en samenwerking	25
Hoofdstuk 4	
Onderwijskundig beleid	26
4.1 De doelen van ons onderwijs	26
4.2 Het aanbod van Visio Onderwijs	29
4.3 Praktijkvorming VSO-leerlingen	33
4.4 Zicht op begeleiding en cyclisch werken	34
4.5 Pedagogisch didactisch handelen	36
4.6 Schoolklimaat en veiligheid	38
Hoofdstuk 5	
Human Resources beleid	41
5.1 Excellente medewerkers	41
5.2 Professionele cultuur	43
5.3 Stimulerend werkklimaat	43
5.4 Personeelsplanning en werkverdeling	45

Hoofdstuk 6		
Kwaliteits(zorg) beleid	_____	46
6.1 Kwaliteitsbeleid	_____	46
6.2 Kwaliteitscultuur en instrumenten	_____	46
6.3 Kwaliteitsborging in de dienstverlening	_____	47
Hoofdstuk 7		
Financieel beleid	_____	48
7.1 Planning- & Controlcyclus	_____	48
7.2 Financiële situatie en bekostiging Onderwijs	_____	48
Bijlagen:	_____	50
1	Indicatiecriteria cluster 1	
2	Leerlijnen Kritische Succesfactoren	
3	Expertise Visio Onderwijs	
4	Beleid sociale veiligheid en pestprotocol	

Inleiding

Voor u ligt het Instellingsplan van Visio Onderwijs, onderwijsinstelling voor leerlingen met een visuele beperking. In dit plan beschrijven we onze uitgangspunten, doelen en ons beleid voor de periode 2019-2023.

Vier jaar geleden hebben we een duidelijke ambitie neergezet met als stip aan de horizon: het beste onderwijs en de beste begeleiding aan kinderen en jongeren met een visuele beperking en aan kinderen en jongeren die naast een visuele beperking een verstandelijke of andere beperking hebben. Om die ambitie de komende jaren een vervolg te geven willen we de komende periode versterken wat goed gaat en het beleid aanscherpen op de ontwikkelthema's van de organisatie.

In de afgelopen vier jaar is hard gewerkt en ook veel bereikt. Op het gebied van de onderwijsinhoud zijn belangrijke stappen gezet; er is een professionele cultuur ontstaan en het voortdurend verbeteren en ontwikkelen van onze kwaliteit zit inmiddels in onze vezels. Bij een onderzoek door de onderwijsinspectie in 2017 is het basisarrangement toegekend aan de onderzochte scholen en heeft de inspectie op diverse standaarden de waardering 'goed' aan onze scholen toegekend. Daarnaast is begin 2018 door een extern certificerende instantie vastgesteld dat Visio Onderwijs aan de Kwaliteitsnorm Speciaal Onderwijs voldoet. Deelname aan het Monitor onderzoek van de Inspectie in 2019 leerde, dat we op de goede weg zijn in onze ambitie het predicaat 'excellent' te verwerven. Deze waarderingsondersteunen ons in de overtuiging dat we op koers liggen in het realiseren van onze ambitie. Met die ambitie in het vizier, gaan we de komende vier jaar verder op de ingeslagen koers. Het Instellingsplan is tot stand gekomen na een constructief ontwikkelingsproces met input van schoolleiders, medewerkers, medezeggenschapsraden, leerlingen en ouders. Ook hebben onze Visio-collega's van de zorg (Visio Revalidatie & Advies en Visio Wonen & Dagbesteding) een waardevolle bijdrage geleverd in de vorm van feedback. Op brancheniveau analyseren we jaarlijks school- en clusteropbrengsten, opdat we voortdurend aandacht schenken aan verbeterpunten.

Het Instellingsplan is vastgesteld door de Raad van Bestuur en er is instemming verleend door de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad. Afgeleid van dit Instellingsplan heeft iedere Visio school een schoolplan, eveneens voor de periode van vier jaar. Dit zijn beknopte plannen waarin de scholen aangeven hoe zij de kaders van het Instellingsplan vertalen naar de eigen school, met eigen ambities. De AOB-afdelingen kennen eigen ambitieuze jaarplannen als afgeleide van dit instellingsplan.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk beschrijven we onze missie, visie en beleid.

In hoofdstuk twee gaan we in op de organisatie van Visio Onderwijs.

In hoofdstuk drie tot en met zes werken we de beleidsterreinen uit die gericht zijn op het realiseren van ons beleid: hoofdstuk drie beschrijft ons innovatie- en expertisebeleid, hoofdstuk vier het onderwijskundig beleid, hoofdstuk vijf het human resources beleid en hoofdstuk zes het beleid met betrekking tot kwaliteit(szorg).

Tot slot beschrijven we in hoofdstuk zeven het financieel beleid dat tot doel heeft om onze doelen te kunnen realiseren in een financieel gezonde organisatie.

Het plan bevat tevens een aantal bijlagen die in de inhoudsopgave genoemd zijn.

Marcel Janssen
Directeur Visio Onderwijs

Van missie, naar visie en beleid

1.1

Meerjarenstrategie Koninklijke Visio

Visio is partner voor slechtziende en blinde mensen op het gebied van onderwijs, zorg, revalidatie en arbeid. Onze cliënten, bewoners, leerlingen en hun omgeving kunnen rekenen op deskundige medewerkers die met bezieling ondersteunen bij het beantwoorden van hun vragen.

Onze missie

Meedoen mogelijk maken

Onze dienstverlening is gericht op het mogelijk maken van autonome en actieve deelname door mensen met een visuele beperking op alle levensdomeinen: arbeid, dagbesteding, onderwijs, wonen en vrije tijd.

Onze visie

We zijn een expertiseorganisatie. We zijn expert in het ondersteunen, het behandelen, het begeleiden en het geven van onderwijs aan blinde en slechtziende volwassenen, jongeren en kinderen.

We willen voorop lopen als expertiseorganisatie. Daarom werken we voortdurend aan het ontwikkelen van kennis en expertise. Het is onze maatschappelijke opdracht om specialistische expertise te ontwikkelen, borgen en beschikbaar te stellen.

We verankeren ontwikkelde expertise, innovatieve methoden en middelen in onze dienstverlening. Op deze manier werken we aan verbetering en vernieuwing.

Onze kernwaarden

De besturingsfilosofie van Visio krijgt invulling door de kernwaarden, die betrekking hebben op ons gedrag, op de manier van managen, op de organisatiecultuur en wat van medewerkers verwacht wordt. Het geeft aan wie we zijn en waar we in geloven. Onze zes kernwaarden zijn als volgt beschreven:

Iedere cliënt / leerling is uniek en heeft een eigen klant- of leerlingreis. Daar hebben we onophoudelijk aandacht voor. We houden onze expertise actueel en passen onze routines aan op de veranderende behoeften van de cliënt / leerling. We stellen ons dagelijks de vraag: doet het er toe voor de cliënt / leerling? Voor de belangrijke mensen in zijn/haar omgeving? Kan hij/zij hiermee verder? En passen we onze werkzaamheden binnen de gegevens kaders hierop aan?

Waar nodig werken we samen met anderen om de vraag van de cliënt/leerling goed te beantwoorden. Dat doen we in wisselende samenstellingen, afhankelijk van wat de cliënt of leerling nodig heeft. Binnen en buiten de woning, het klaslokaal of de werkplek. Over structuren van domeinen, locaties en de organisatie heen. Steeds waar mogelijk met het netwerk van de cliënt of leerling zelf. Elke medewerker is medeverantwoordelijk voor die samenwerking.

We willen accuraat en snel in kunnen spelen op de verscheidenheid aan vragen van cliënten en leerlingen. Daarom streven we flexibiliteit van de processen na. Dit vraagt meer om richtlijnen dan procedures. Medewerkers kunnen ook deze richtlijnen ter discussie stellen.

We werken alleen met hoognodige regels en instructies. We vinden ruimte geven belangrijk. We willen dat de beheersbaarheid van de organisatie toenemend bepaald wordt door het verantwoordelijkheidsbesef en de professionaliteit van de medewerkers. We richten onze informatievoorziening daarop in.

De kernwaarden vragen om stimulerend leiderschap: medewerkers stimuleren en faciliteren met de intentie de klant- / leerlingvraag zo optimaal mogelijk te beantwoorden. Bestuur en management geven het goede voorbeeld. Medewerkers zijn bereid en in staat eigenaarschap te nemen. Dit vraagt vertrouwen, naar elkaar luisteren én elkaar aanspreken op het gedrag dat niet past bij deze kernwaarden.

Omdat vragen van cliënten en leerlingen blijven veranderen en de veranderingen bij onze stakeholders blijven doorgaan, stellen we ons intrinsiek lerend op. We zijn nieuwsgierig en stellen vragen. We leren omdat we voorop willen blijven lopen als expertise-organisatie en de cliënt zo mogelijk willen helpen. Het management stimuleert dit.

1.2 Onze ambitie en visie op leren

Ons motto

Perspectief voor ieder kind

Ons motto 'perspectief voor ieder kind' geeft aan dat we ieder kind of jongere met een visuele beperking, met al z'n mogelijkheden, beperkingen, talenten en bijzonderheden zo goed mogelijk willen ondersteunen bij zijn voorbereiding op de toekomst.

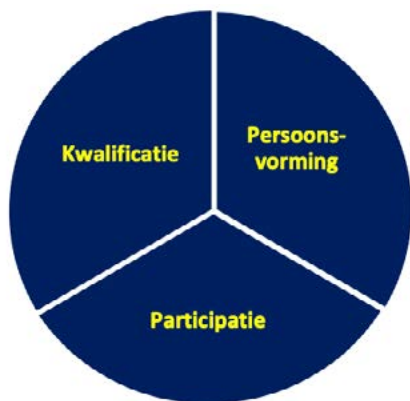
We reiken leerlingen met een visuele beperking (en bijkomende problematiek) en leerlingen met een visuele en verstandelijke beperking (met bijkomende problematiek) alle benodigde ondersteuning, hulp en tools aan met het doel dat zij – als kind, jongere en (in hun toekomstige leven) als (jong) volwassene – passend bij hun mogelijkheden:

- zo zelfstandig, zelfredzaam en autonoom mogelijk door het leven gaan
- volwaardig participeren in een steeds veranderende maatschappij
- als wereldburger de wereld tegemoet treden.

Onze ambitie

Het beste onderwijs en de beste begeleiding

Visio Onderwijs wil het motto vertalen in het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke begeleiding voor leerlingen met een visuele beperking. Hieronder verstaan we dat onderwijs en begeleiding gericht zijn op kwalificatie, persoonsvorming en participatie en dat we iedere leerling stimuleren tot maximale ontwikkeling te komen op deze gebieden.

Kenmerkend voor ons onderwijs en onze begeleiding zijn de doeldomeinen van Biesta⁽¹⁾ (2012) waarin we ons naast **kwalificatie** (de ontwikkeling van kennis en vaardigheden), onderscheiden in de expliciete aandacht voor de **persoonsvorming** (talentontwikkeling en zelfontplooiing) en succesvolle **participatie** in de samenleving (wereldburgerschap) van onze leerlingen.

- Vanuit de ambitie om het beste onderwijs en de beste begeleiding te beiden, investeren we
- voortdurend in de onderwijs- en organisatiekwaliteit. Hierbij hanteren we het model van de
- Dynamische Scholen, met de volgende vijf pijlers⁽²⁾:
- een lange termijn gerichtheid, een duidelijke visie effectief leiderschap
- openheid en actiegerichtheid
- een hoge kwaliteit, professionaliteit en betrokkenheid van medewerkers
- een cultuur van continu innoveren en verbeteren.

Met aandacht voor deze vijf pijlers geven we vorm aan een dynamische school met een gedegen pedagogisch-didactische basis en een lerende cultuur op elk niveau. Het voortdurend innoveren, verbeteren, bijscholen, je laten voeden vanuit de meest actuele wetenschappelijke inzichten op het gebied van onderwijskunde, leerpsychologie, organisatiekunde en veranderkunde, vinden plaats met als ambitie: het beste onderwijs en de beste begeleiding die tegemoetkomen aan de behoeften van alle leerlingen.

Onze visie op leren

Leren en ontwikkelen vinden zoveel mogelijk plaats midden in de maatschappij op basis van een moderne pedagogische benadering, flexibel, passend, en op basis van een sterk geloof in het ontwikkelingspotentieel van alle leerlingen.

Daarom hanteren we als uitgangspunt:

Zo gewoon als mogelijk, zo speciaal als nodig.

⁽¹⁾ Biesta: Goed Onderwijs en de Cultuur van het Meten (Biesta, 2012). Goed onderwijs dient zich altijd rekenschap te geven van wat het in ieder van de doeldomeinen wenst te bereiken.

⁽²⁾ Gebaseerd op het model van de Dynamische Scholen, oftewel High Performing Schools

Voor blinde en slechtziende leerlingen zijn naast de algemene cognitieve vaardigheden, ook de sociale, emotionele en levensorganiserende vaardigheden van groot belang. Juist door het toepassen van uitdagende didactische strategieën, steeds vertrekkend vanuit de context van de leerling met de visuele beperking, beogen wij de leerlingen zo optimaal mogelijk voor te bereiden op een plek in de samenleving. We willen bijdragen aan de ontwikkeling van het zelfbewustzijn van leerlingen, met een daarbij behorend reëel zelfbeeld, zelfvertrouwen, eigenaarschap en autonomie.

Binnen Visio Onderwijs stemmen we ons onderwijs optimaal af op de leerling: We houden zoveel mogelijk rekening met de visuele beperking van de leerling, refererend aan de eisen die aan iedere leerling in de 21e eeuw gesteld worden en zijn individuele mogelijkheden. Hierin bieden we onderscheidende (evidence-based) expertise en willen we excellent onderwijs bieden. We zijn er van overtuigd dat op deze manier het ontwikkelingspotentieel van onze leerlingen maximaal tot bloei kan komen. We staan ervoor dat de leerlingen die Visio Onderwijs verlaten, passend bij, en kennis hebbend van hun mogelijkheden, over de capaciteiten beschikken om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij.

1.3 De vertaling naar beleid

Het beleid van Visio Onderwijs richt zich voor de komende jaren op de thema's expertise, eigenaarschap en excellentie.

Expertise	<p>We willen expert zijn in het bieden van eigentijds onderwijs en eigentijdse begeleiding, gericht op kwalificatie, persoonsvorming en participatie van de leerling met een visuele beperking. Een optimale inzet van de nieuwste digitale en technische mogelijkheden hoort hierbij.</p>
	<p>We willen voortdurend innoveren, nieuwe werkwijzen, technieken of (hulp) middelen evidence based toetsen en op deze manier nieuwe expertise ontwikkelen en verankeren in ons onderwijs- en begeleidingssysteem. We willen expert zijn.</p> <p>Onder 'expert' verstaan we:</p> <p>Visio Onderwijs is expert in onderwijs en begeleiding van leerlingen met een</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ visuele beperking. <p>Visio Onderwijs is expert in onderwijs en begeleiding gericht op kwalificatie,</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ persoonsvorming en participatie. <p>We bieden eigentijds onderwijs en eigentijdse begeleiding met een optimale</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ inzet van de nieuwste digitale en technische mogelijkheden. <p>We vernieuwen het onderwijs en begeleiding voortdurend op basis van:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ - nieuwe evidence based kennis en kunde - nieuwe vragen van leerlingen - maatschappelijke ontwikkelingen en de snel veranderende maatschappij.

<p>Eigenaarschap</p>	<p>We willen dat onze medewerkers vanuit hun betrokkenheid, passie en verantwoordelijkheidsgevoel eigenaarschap nemen én de leerling stimuleren tot het nemen van eigenaarschap.</p> <p>We willen dat medewerkers en leerlingen eigenaarschap nemen. Hieronder verstaan we:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Medewerkers nemen vanuit hun betrokkenheid en verantwoordelijkheidsgevoel eigenaarschap bij het realiseren van optimale dienstverlening aan de leerling: flexibel handelen, schakelen, bijsturen, de samenwerking zoeken etc., steeds met de behoeften en vragen van de leerling als vertrekpunt. ■ Medewerkers nemen vanuit hun betrokkenheid en hun ambitie eigenaarschap voor het verbeteren en vernieuwen van het onderwijs en/of de begeleiding. ■ Medewerkers nemen regie en verantwoordelijkheid voor hun professionalisering en hun loopbaan. ■ Leerlingen nemen regie en verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces. Medewerkers begeleiden de leerlingen in hun ontwikkeling tot het (leren) nemen van eigenaarschap.
<p>Excellent</p>	<p>We willen met excellente medewerkers het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke begeleiding bieden.</p> <p>We willen het best mogelijke onderwijs en de beste mogelijke begeleiding bieden. Dit doen we vanuit een professionele kwaliteitscultuur met faciliteiten en structuren die dit ondersteunen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Medewerkers willen zich professionaliseren en ontwikkelen in lijn met de ambities van de organisatie en de organisatie biedt hiervoor passende faciliteiten. 2 Visio (Onderwijs) biedt faciliteiten en structuren waarbinnen kennis- en expertiseuitwisseling kunnen plaatsvinden; medewerkers benutten deze mogelijkheden optimaal vanuit hun eigen ambitie en passie. 3 Binnen Visio Onderwijs bestaat een kwaliteitscultuur gericht op het continu verbeteren. Instrumenten vanuit Kwaliteits- en HR-beleid ondersteunen dit en sluiten op elkaar aan. 4 Visio Onderwijs biedt een open leer- en werkomgeving waarbinnen op laagdrempelige wijze vernieuwingen worden toegepast en stapsgewijs worden geïmplementeerd.

1.4 Samenhang in beleid

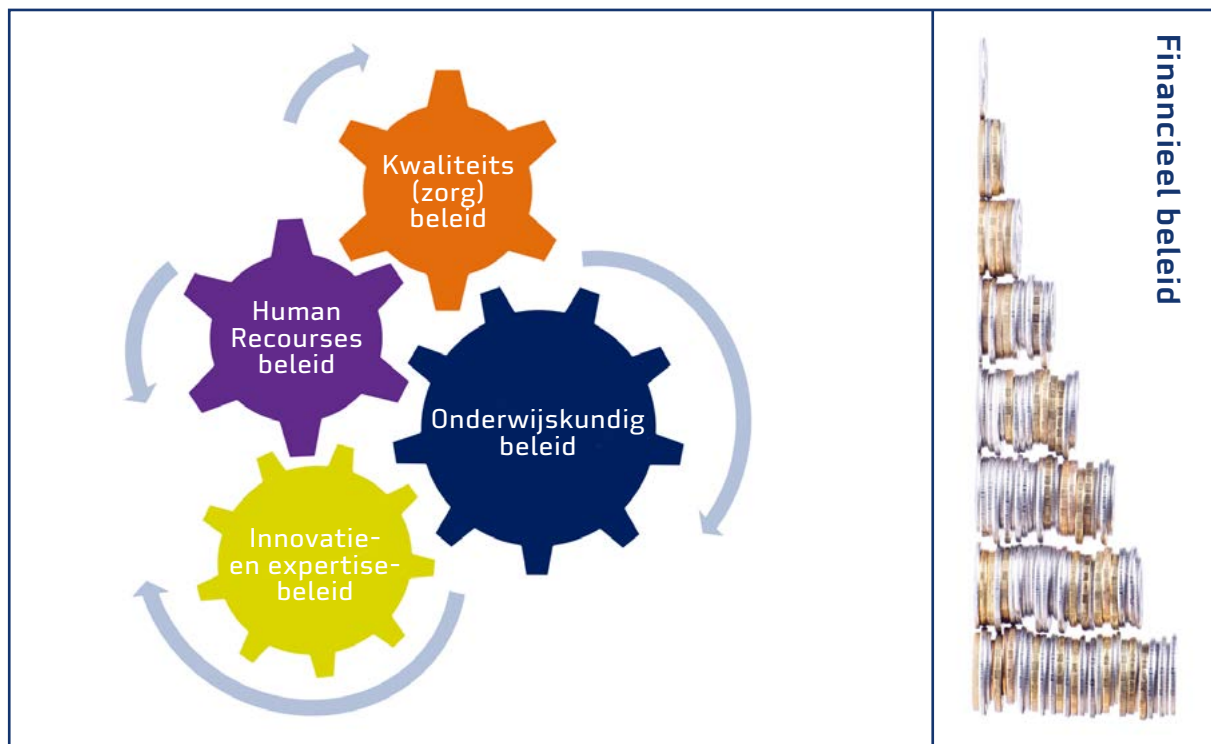
Ons innovatiebeleid, onderwijskundig beleid, HR-beleid en kwaliteits(zorg)beleid zijn nauw met elkaar verbonden. Ze vullen elkaar aan, ondersteunen en versterken elkaar. Ze krijgen in samenhang vorm, en in samenhang wordt hier uitvoering aan gegeven.

De vier beleidsterreinen zijn gebaseerd op de missie en visie. De samenhang ertussen drukken we uit in het onderstaande schema. Ieder radertje draait met een duidelijk doel voor ogen: vanuit dat beleids-terrein bijdragen aan het realiseren van het gezamenlijke beleid en de gezamenlijke ambitie.

Ieder beleidsterrein beïnvloedt ook andere beleidsterreinen. Op deze manier werken de beleidsterreinen samen aan het realiseren van de ambitie: het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke begeleiding voor leerlingen met een visuele beperking.

De inhoudelijke ambities realiseren we in een financieel gezonde organisatie die op korte en lange termijn aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen. Ons financieel beleid waarborgt dit.

Missie en visie

Organisatie van het onderwijs

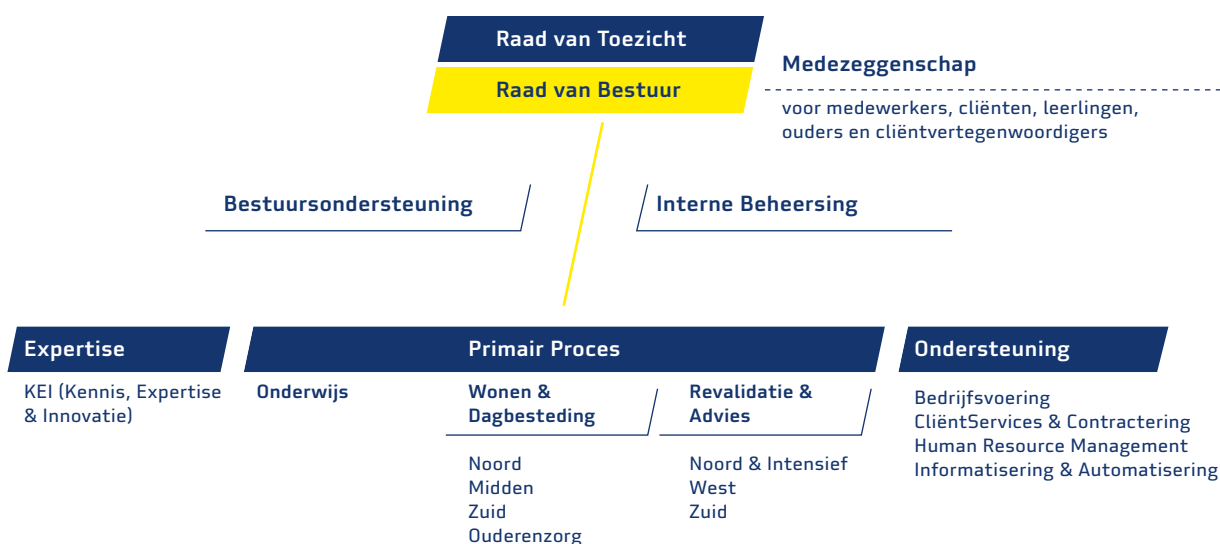
2.1

Visio Onderwijs binnen Koninklijke Visio

Visio Onderwijs kan niet los gezien worden van **Visio Wonen & Dagbesteding** en **Visio Revalidatie & Advies**. Ieder domein heeft z'n specifieke expertise waarbij Visio Onderwijs, onderwijs en begeleiding biedt aan kinderen en jongeren met een visuele beperking in de leeftijd van 4 tot circa 20 jaar en de domeinen Wonen & Dagbesteding en Revalidatie & Advies zorg en dienstverlening bieden aan mensen met een visuele beperking in alle leeftijden (van 0 tot 100).

Jongeren met een visuele beperking en jongeren met een visuele en verstandelijke beperking (eventueel in combinatie met andere beperkingen) die meerdere hulpvragen hebben, kunnen rekenen op integrale dienstverlening door Visio. Samen geven de drie domeinen invulling aan samenhangende dienstverlening op maat, in het programma **Kind & Jeugd**.

Het organogram van Koninklijke Visio is hieronder weergegeven.

2.2

Het aanbod en de aansturing van Visio Onderwijs

Het aanbod van Visio Onderwijs

Visio Onderwijs biedt cluster 1 onderwijs: onderwijs en begeleiding voor leerlingen met een visuele beperking en leerlingen met een visuele en verstandelijke beperking (mogelijk in combinatie met andere beperkingen). Visio Onderwijs bestaat uit vijf scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs en ambulante onderwijskundige begeleiding die georganiseerd is in drie regio's. Daarnaast geven we vorm aan eigentijdse hybride vormen.

Ambulante onderwijskundige begeleiding (AOB)

Leerlingen met een visuele beperking en leerlingen met een visuele en verstandelijke beperking ervaren meestal belemmeringen bij het volgen van onderwijs. Door het bieden van ambulante onderwijskundige begeleiding aan de leerkrachten van de school waar de leerling naartoe gaat en gerichte ondersteuning

aan de leerling (en hun ouders of omgeving), kunnen veel leerlingen deelnemen aan thuisnabij passend onderwijs.

Onderwijs op Visio scholen

Soms is de onderwijsondersteuningsvraag van de leerling dermate groot dat er geen passend onderwijs op de gewone school gerealiseerd kan worden. De leerling kan dan op één van onze scholen terecht voor speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. Visio heeft scholen in Amsterdam, Breda, Grave, Haren (Groningen) en Rotterdam.

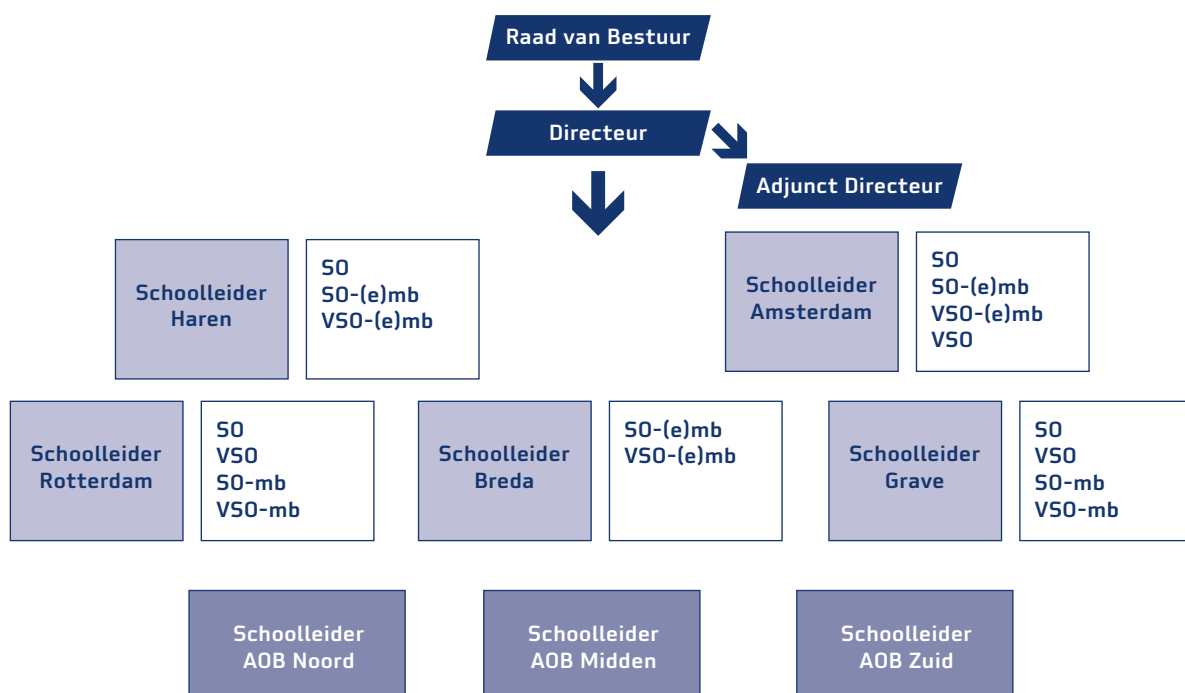
Eigentijdse hybride vormen

Visio Onderwijs is in beweging. We werken aan nieuwe eigentijdse (hybride) vormen van onderwijs, zoals begeleiden op afstand, uitbreiding in alle regio's van intensieve AOB en de mogelijkheid tot het op afstand volgen (door digitale aansluiting) van enkele lessen op een Visio school.

De aansturing van Visio Onderwijs en een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen hierin

Visio Onderwijs wordt aangestuurd door de directeur onderwijs die verantwoording aflegt aan de Raad van Bestuur van Koninklijke Visio. De adjunct-directeur ondersteunt de directeur onderwijs bij de directietaken. De schoolleiders zijn integraal verantwoordelijk voor hun eenheid. Zij ontvangen leiding van de directeur onderwijs. Gezamenlijk vormen zij het managementteam dat iedere drie weken vergadert, onder leiding van de directeur onderwijs. Daarnaast stemmen schoolleiders wekelijks op afstand met elkaar af. De ondersteunende diensten van Koninklijke Visio adviseren de directie en de schoolleiders op diverse beleidsgebieden zoals human resource beleid, kwaliteitsbeleid, communicatie & pr-beleid en financieel beleid. De afdeling KEI (Kennis, Expertise, Innovatie) van Koninklijke Visio ondersteunt bij het ontwikkelen, toetsen, delen en borgen van kennis en expertise.

De organisatiestructuur medio 2019 van Visio Onderwijs komt tot uitdrukking in het onderstaande plaatje. Tevens is hierin af te lezen welk onderwijsaanbod er op de vijf scholen is.

Visio Onderwijs vindt het belangrijk dat vrouwen evenredig vertegenwoordigd zijn in leidinggevende functies, én dat er een goede mix is van mannen en vrouwen in de verschillende besturingsniveaus:

- Het eerste besturingsniveau: de schoolleiding (schoolleiders)
- Het tweede besturingsniveau: de directie (directeur en adjunct-directeur)
- Het derde besturingsniveau: de Raad van Bestuur van Koninklijke Visio.

In 2019 is in het eerste besturingsniveau 66% vrouw, en in het tweede en derde besturingsniveau is 50% vrouw. Dit sluit aan bij ons streven dat er op alle drie besturingsniveaus een goede mix is van mannen en vrouwen. Dat er meer vrouwen in het eerste besturingsniveau vertegenwoordigd zijn, sluit aan bij het personeelsbestand van Visio Onderwijs dat voor 78% uit vrouwen bestaat.

Nieuwe inrichting Visio Onderwijs

We streven naar kwalitatief goed onderwijs, zo dicht mogelijk bij huis. Daarom zoeken we naar mogelijkheden om tot nieuwe vormen van onderwijs te komen en tot een betere spreiding van het aanbod. Daarnaast zullen de scholen steeds meer uitgroeien tot expertisecentra, van waaruit zowel het onderwijs, als de begeleiding start. Daarbij valt ook te denken aan een backoffice voor expertise voor bepaalde vakken, als extra ondersteuning voor docenten in het regulier onderwijs.

Vier regio's

Om de verbinding tussen de scholen en de AOB optimaal te kunnen maken, is het van belang dat de kennis en expertise, die zowel op de scholen als in de AOB ontwikkeld wordt beschikbaar komt voor alle leerlingen en medewerkers. Vandaar dat meer regionale samenwerking gewenst is. Bij deze ontwikkelingen voorzien we organisatorisch veranderingen. Organisatorische keuzes baseren we op beleid en kwalitatieve argumenten voor de (middel)lange termijn. Visio Onderwijs is voornemens het onderwijsdomein te gaan organiseren in vier regio's, overeenkomstig de bestaande regio's Kind & Jeugd van Visio. We denken hiermee in de regio's nauwe(re) samenwerking tussen de school en de AOB-afdeling in 'onderwijs expertisecentra' en in nauwere samenwerking met de andere domeinen vorm te kunnen geven. De regio wordt in dit model aangestuurd door één of meerdere schoolleider(s) die verantwoordelijk is of zijn voor alle onderwijs en AOB-vormen in die regio. De medewerkers worden in beginsel verdeeld over de vier regio's.

2.3

De doelgroep: een nadere analyse

Kenmerken leerlingenpopulatie

Leerlingen van onze scholen en AOB-leerlingen hebben allemaal een visuele beperking. We hebben blinde leerlingen, nagenoeg blinde leerlingen (low vision) en slechtziende leerlingen. De aard van de beperking in visuele functies is zeer divers. Er zijn leerlingen die bij schemerlicht beter zien, andere leerlingen juist bij fel licht. Er zijn ook leerlingen die maar een beperkt gezichtsveld hebben, bijvoorbeeld doordat dit onderbroken wordt door vlekken of doordat ze maar een klein stukje zien (bijvoorbeeld kokervisus). Ook zijn er leerlingen die een progressieve oogafwijking of ziekte hebben. Het is daarom essentieel om bij de inrichting van het onderwijsleerproces rekening te houden met de specifieke kenmerken van de visuele beperking.

Niet alleen de visuele beperking, maar ook de (bijkomende) problematiek of beperking kan sterk variëren. Ook om die reden is een op de leerling afgestemde individuele benadering van wezenlijk belang. Hieronder een overzicht van de meest voorkomende kenmerken bij onze leerlingenpopulatie.

Cerebral Visual Impairment (CVI)

CVI is de afkorting van 'Cerebral Visual Impairment', een term die een aandoening aanduidt waarbij er sprake is van slechtziendheid waarvoor geen oogheelkundige verklaring is. Het visueel functieverlies is het gevolg van hersenbeschadigingen. CVI is bij 1/3 van de blinde en slechtziende kinderen de oorzaak van de visuele beperking. CVI is de meest voorkomende oorzaak van visuele beperkingen bij kinderen in de westerse wereld; het komt met name voor bij kinderen met een meervoudige beperking. Een kind met CVI heeft een individueel, op maat gesneden programma nodig, waarbij een rustige leeromgeving met een beperkt aantal visuele en auditieve prikkels essentieel is.

Verstandelijke beperking (mb-leerlingen)

Het hebben van meerdere beperkingen, problemen of hulpvragen is vaak een reden om naar een Visio school te gaan. 40% van de leerlingen op de Visio scholen heeft naast een visuele ook een verstandelijke beperking. Dit noemen we leerlingen met een meervoudige beperking (mb-leerlingen). Naast een visuele en verstandelijke beperking kan er tevens sprake zijn van een motorische beperking, autisme, progressieve ziektebeelden, epilepsie, spraak-taalproblematiek en/of slechthorendheid.

Autismespectrumstoornis (ASS)

Autisme is een aangeboren stoornis in de hersenen die levenslang blijft en die op alle gebieden invloed heeft. De informatie die via de zintuigen binnenkomt (prikkel) verwerken mensen met autisme op een andere manier. Daarnaast zijn veel mensen met autisme over- of ondergevoelig voor bepaalde prikkels (bijvoorbeeld geluid, pijn). Zij nemen vooral waar in details en kunnen er moeilijk een geheel van maken. Ze vinden het moeilijk om te begrijpen wat er in de ander omgaat. De wereld is voor mensen met autisme onvoorspelbaar, chaotisch, bedreigend, wat kan leiden tot gedragsproblemen. Bij leerlingen met autisme, een verstandelijke én een visuele beperking zijn er veel tegenstrijdige factoren, waardoor de leerling informatie niet goed kan opnemen.

Sensorische Informatieverwerkingsstoornissen

Sensorische informatieverwerking (SI) is het vermogen om prikkels uit je omgeving én vanuit je eigen lichaam op te nemen; het vermogen om deze te selecteren en daarna met elkaar in verband te brengen en te verwerken. Verwerking daarvan is nodig om op een adequate manier te kunnen reageren op prikkels. Bij problemen in de SI (bijv. aandachtsproblemen, gedragsproblemen, problemen in tactiele of auditieve discriminatie) is een gerichte op de leerling afgestemde benadering van belang.

Neuronale Ceroid Lipofuscinoses (NCL)

NCL staat voor Neuronale Ceroid Lipofuscinoses. Het gaat hier om een groep stofwisselingsziekten met een progressief verloop waarvan de meest voorkomende JNCL is (Juvéniele vorm van NCL). Kinderen met NCL en de mensen in hun omgeving krijgen naarmate het kind ouder wordt in toenemende mate te maken met de gevolgen van het ziektebeeld. Visio Onderwijs ondersteunt deze leerlingen en hun ouders in de verschillende fasen van het proces.

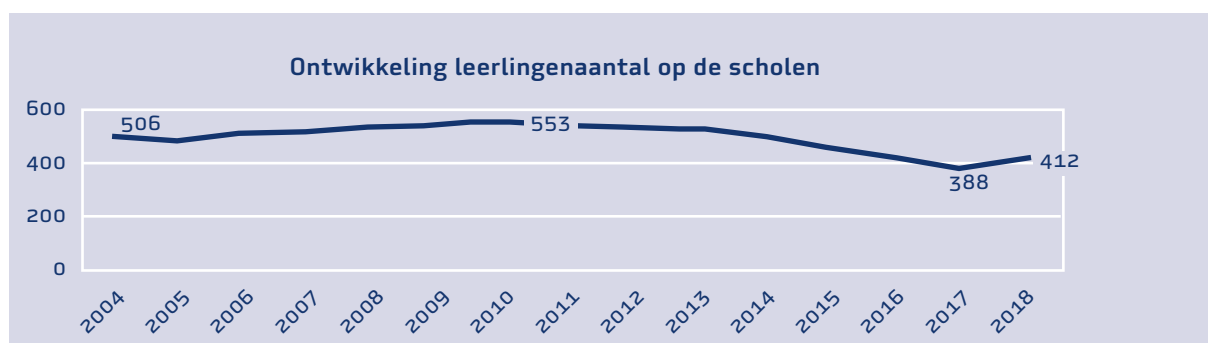
Moeilijk verstaanbaar gedrag (MVG)

Binnen het onderwijs worden leerkrachten soms geconfronteerd met moeilijk verstaanbaar gedrag (MVG) van leerlingen; gedragsproblemen waarvan de oorzaak en betekenis vaak lastig te achterhalen zijn. Het multidisciplinaire MVG team biedt ondersteuning aan onderwijsmedewerkers door het geven van handelingsgerichte adviezen.

Ontwikkeling in leerlingenaantallen

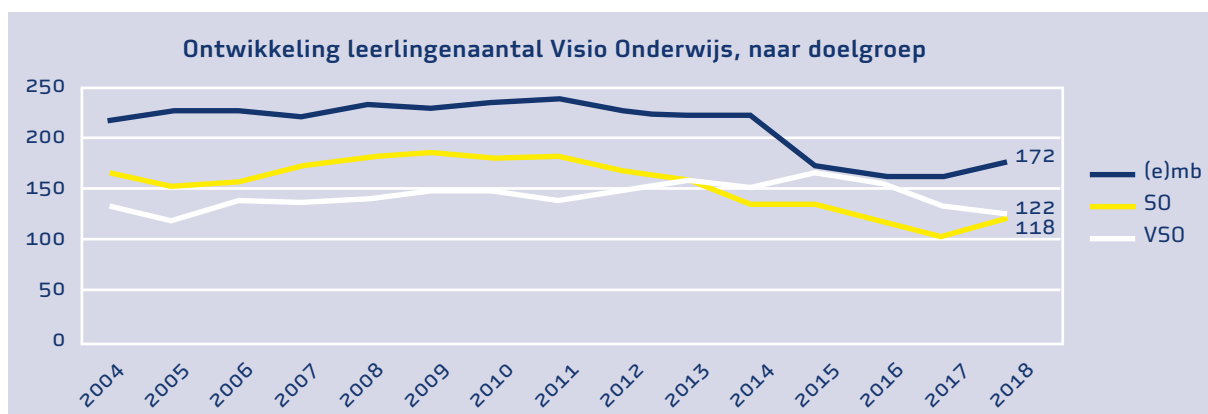
Leerlingenaantallen op de Visio scholen

Tussen 2004 en 2010 is het totale leerlingenaantal op de Visio scholen licht gegroeid van 506 naar 553. Daarna heeft een afname in leerlingenaantallen plaatsgevonden tot 388 in 2017. Na de terugloop in aantal leerlingen gedurende enkele jaren, was bij de telling in oktober 2018 sprake van een lichte stijging ten opzichte van dat jaar daarvoor.

Uit nadere analyse blijkt dat er meer instroom is van leerlingen die het niet redden op de reguliere school en dat er instroom is van leerlingen met CVI, mogelijk als gevolg van verbeterde diagnostiek.

Hieronder een nadere uitsplitsing naar doelgroepen:

Circa 40% van de leerlingen binnen school zijn leerlingen met een meervoudige beperking. Het aantal so en vso-leerlingen is ongeveer gelijk en omvat ieder ongeveer 30% van de leerlingenaantal.

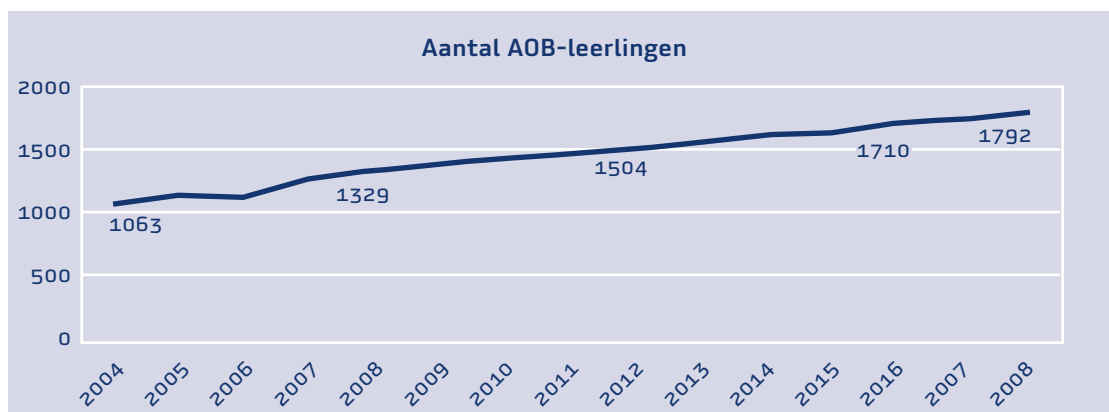
Ontwikkeling leerlingenaantallen Visio scholen in relatie tot landelijke trend

Het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs en in het speciaal basisonderwijs is de afgelopen jaren blijven stijgen. De sterkste stijging in het speciaal onderwijs vindt plaats in cluster 3 en 4. Binnen cluster 2 is ook sprake van een stijging, maar minder fors. Binnen cluster 1 is - ook na invoering van Passend Onderwijs - het beeld vrij stabiel.

Leerlingenaantallen AOB

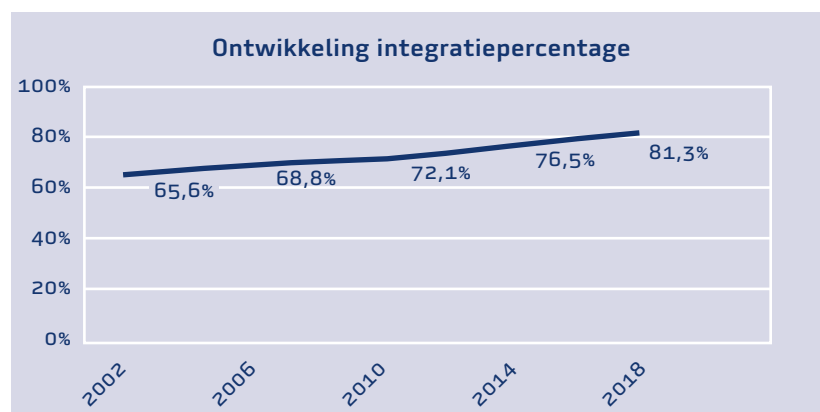
Wanneer dit mogelijk is, gaan kinderen en jongeren met een visuele beperking naar een reguliere school; naar de school waar ze naartoe zouden zijn gegaan wanneer ze geen visuele beperking hadden gehad. Door dit beleid is het leerlingenaantal in de AOB de afgelopen 15 jaren blijven groeien.

Hieronder een overzicht met leerlingenaantallen in de AOB. Met een interval van vier jaar zijn de aantallen in onderstaande grafiek weergegeven, evenals het aantal AOB-leerlingen in 2018.

Resultaten integratiebeleid

Visio Onderwijs ondersteunt en bevordert de integratie van leerlingen met een visuele beperking door het bieden van ambulante onderwijskundige begeleiding aan de reguliere school en aan de leerling. Het integratiebeleid dat Visio Onderwijs voert is succesvol. In 2002 werd ruim 65% van de leerlingen met een visuele beperking door Visio Onderwijs ambulant begeleid. In de afgelopen 16 jaar is dit percentage gestaag gegroeid naar ruim 80% in 2018.

In de grafiek hiernaast is met een interval van 4 jaar de ontwikkeling van het integratiepercentage vanaf 2002 weergegeven.

2.4 Aanmelding en toelating

Eén voordeur

Kinderen en jongeren met een visuele beperking kunnen bij Koninklijke Visio terecht voor ondersteuning en onderwijs. Ouders, verwijzers en scholen kunnen zich bij het Cliëntservicebureau van Koninklijke Visio melden met hun (onderwijs)ondersteunings-vraag. Een medewerker van het Cliëntservicebureau brengt vervolgens de vragen in kaart en geeft informatie over het aanmeldproces en de onderzoeken in het kader van aanmelding.

De Commissie van Onderzoek (CvO) beoordeelt vervolgens op grond van de onderzoeksgegevens de aanmelding. Daarbij hanteert de commissie de landelijke toelatingscriteria (zie bijlage 1) voor cluster 1 (die zijn opgesteld in relatie tot de criteria van het Nederlands Oogheelkundig Gezelschap) en de

hulpvragen van het kind en de ouders. De Commissie van Onderzoek bestaat uit een schoolleider (voorzitter), een maatschappelijk deskundige/ intaker, gedragswetenschapper/orthopedagoog en een (revalidatie-)oogarts. Met inbreng van de expertise van de verschillende leden komt de commissie tot een besluit over de toelating tot onderwijs of ambulante onderwijskundige begeleiding van Visio. De commissie neemt binnen zes weken na aanmelding en ontvangst van het onderwijskundig rapport van de huidige school en actuele onderzoeksgegevens (o.a. oogheelkundig) een besluit over toelating.

Binnen Koninklijke Visio wordt de CvO het Kind & Jeugd MultiDisciplinair overleg 1 (KJMD1) genoemd. Dit omdat de commissie niet alleen kijkt naar de ondersteuningsbehoefte bij het volgen van onderwijs, maar ook naar de ondersteuningsbehoefte in het dagelijkse leven. Er is één gezamenlijke voordeur, waarbij we integraal – en in relatie tot de toelatingscriteria voor zorg en onderwijs - kijken naar de ondersteuningsvragen van het kind / de jongere en zijn omgeving.

De samenwerking tussen de diverse disciplines van de drie primaire domeinen moeten de komende jaren leiden tot verdere borging van beleid en een verbetering van de aanmeldingsprocedure door middel van kortere wachtlijsten en gezamenlijke, eenduidige adviezen naar aanleiding van de aanvangsdiagnostiek.

Eén plan

Na het gevoerde multidisciplinaire overleg binnen het KJMD1 en besluitvorming over de toelating, wordt een basisplan opgemaakt dat tevens fungeert als 'gemeenschappelijk rapport' op grond van de Wet op de Expertisecentra. Hierin zijn de onder andere de onderzoeksgegevens en het persoonsbeeld verwerkt. Het basisplan is de onderlegger voor alle volgende deelplannen van de domeinen die betrokken zijn bij dienstverlening aan het kind of de jongere. Het basisplan bevat een eerste aanzet tot het BP (begeleidingsplan AOB) of het OPP (ontwikkelingsperspectief onderwijs). Mogelijk bevat het basisplan tevens een eerste aanzet voor het Revalidatieplan (Revalidatie & Advies) of een eerste aanzet voor het Ondersteuningsplan (Wonen & Dagbesteding), wanneer dit aan de orde is.

2.5 Samenwerking

Visio Onderwijs werkt met diverse partners samen, intern en extern. In deze paragraaf noemen we de belangrijkste samenwerkingspartners.

Interne samenwerking, binnen Koninklijke Visio

Samenwerking binnen Visio Onderwijs

De vijf Visio scholen en de afdelingen AOB werken intensief samen, door uitwisseling van kennis en expertise en in projectgroepen. Op individueel leerling niveau is er aandacht voor een soepele overstap van AOB naar de Visio-school en vice versa. Ook het managementteam onderwijs werkt intensief met elkaar samen. Gezamenlijk wordt de koers en het beleid vormgegeven.

Samenwerking binnen Kind & Jeugd

Naast een gezamenlijke voordeur is er ook samenwerking tussen domeinen bij de dienstverlening aan de leerling. Het domein Wonen & Dagbesteding biedt intensieve revalidatie, dagactiviteiten, (vakantie) opvang en de mogelijkheid tot wonen of logeren, waar een deel van de leerlingen gebruik van maakt. Om een goede samenhangende dienstverlening aan de leerling te realiseren vindt afstemming plaats tussen de betrokken professionals. Met Revalidatie & Advies vindt afstemming plaats over diverse

onderzoeken voor leerlingen (zoals een oogheeskundig onderzoek of visueel functieonderzoek) en over behandelingen zoals ontwikkelingsbegeleiding, ergotherapie, logopedie en oriëntatie en mobiliteit in bijv. de thuissituatie.

Om een goede samenwerking tussen de domeinen te borgen, is er een procescoördinator, bij onze leerlingen vaak de mentor of AOB-er. Deze bewaakt dat het gemeenschappelijke (domein overstijgende) basisplan en de afzonderlijke deelplannen van de domeinen op elkaar zijn afgestemd. Periodiek is er overleg met alle betrokkenen, de ouders en de leerling.

Samenwerking bij schakelmomenten

Voorafgaand aan de instroom in onderwijs of begeleiding (0-4 jaar) en na de uitstroom bij het verlaten van onderwijs, kunnen andere domeinen van Koninklijke Visio een rol vervullen in de dienstverlening aan het kind, de jongere en zijn ouders. Bij deze schakelmomenten is er een goede afstemming tussen de betrokken professionals zodat een goede, warme overdracht plaatsvindt.

Samenwerking met externen

Schoolarts GGD en therapeuten (werkzaam vanuit een eigen praktijk)

Visio Onderwijs werkt samen met externe deskundigen. Bijvoorbeeld een schoolarts (voor het onderzoeken van de lichamelijke conditie), oogarts of gespecialiseerde therapeuten. Wanneer onderzoek of behandeling of in beeld komt, vindt altijd afstemming met de ouders plaats.

Cluster 1

De onderwijsinstellingen van cluster 1 – onderwijs aan leerlingen met een visuele beperking – werken intensief samen. Onder andere op het gebied van de ontwikkeling van leerlijnen, expertise-uitwisseling en opbrengstgericht werken (OGW).

Samenwerking met ander onderwijs en samenwerkingsverbanden

De scholen en AOB-diensten werken samen met andere scholen. Dit kan zijn voor het bieden van AOB, bij in- of uitstroom of in het kader van het PTA (Programma van Toetsing en Afsluiting) voor vmbo- en havoleerlingen die examen gaan doen. Om er voor te zorgen dat de expertise van Visio Onderwijs beschikbaar is voor alle leerlingen/studenten met een visuele beperking is er ook samenwerking met de regionale samenwerkingsverbanden voor PO en VO.

Samenwerking met overige partijen

Daarnaast zijn er andere partijen waarmee samenwerking plaatsvindt:

- organisaties die een stageplaats bieden aan de leerlingen
- diverse zorgverleners zoals oogheeskundige klinieken, oogpoli's in ziekenhuizen, MEE, revalidatiecentra, thuiszorginstellingen, Centra voor Jeugd en Gezin, het UWV, wijkteams, de afdelingen Jeugdzorg van de gemeenten en GGZ-instellingen.

2.6

Betrokkenheid en medezeggenschap

Betrokkenheid en inspraak ouders

Visio Onderwijs hecht aan een actieve betrokkenheid van de ouders bij het onderwijsleerproces van hun kinderen en aan hun mening. We informeren en betrekken ouders zo goed mogelijk bij alles rond de school en hun kind. Dit doen we op verschillende manieren:

Educatief partnerschap

Een voorwaarde voor goed educatief partnerschap is onderling vertrouwen tussen ouders en leraren. De gedachte achter educatief partnerschap is dat de school en de ouders een gemeenschappelijke inspanningsverplichting hebben, met hetzelfde doel: een optimale ontwikkeling van het kind. We nodigen ouders uit voor het bespreken van onderzoek rapportages van hun kind en voor het jaarlijkse OPP of BP-overleg (evaluatie vorderingen en vaststellen plan voor het volgende schooljaar). Ook is er nauw overleg met de ouders bij keuze- en schakelmomenten en bij de uitstroom.

Communicatie en participatie

Informatie is op de (besloten pagina van de) website van school te vinden. Regelmatig ontvangen ouders digitaal een nieuwsbrief waarin lopende zaken en activiteiten te lezen zijn. Specifiek voor AOB-ouders is het AOBblad ontwikkeld dat periodiek verschijnt.

De communicatie tussen Visio Onderwijs en de ouders vinden we van groot belang. De Parro-app, gekoppeld aan ons leerling administratiesysteem biedt hiertoe praktische mogelijkheden. Deze app wordt in de loop van 2019 ingevoerd.

Periodiek organiseren we thema- of ouderavonden waarbij ouders elkaar, deskundigen en leerkrachten kunnen ontmoeten. En we nodigen ouders uit voor diverse activiteiten, zoals ouderinformatiebijeenkomsten, de ouderochtend en de Kerstviering. Ouders worden ook uitgenodigd om te helpen bij vieringen of excursies.

Inspraak van ouders

Visio Onderwijs bestaat formeel uit drie onderwijsinstellingen: Noord, Midden en Zuid. Elke onderwijsinstelling heeft een medezeggenschapsraad (MR), bestaande uit een ouder- en een personeelsgeleding. De MR overlegt periodiek met de directeur Onderwijs.

Voor Visio Onderwijs als geheel bestaat er een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR), die periodiek overleg voert met de Raad van Bestuur.

Naast deze formele medezeggenschap worden op de scholen en in de AOB-regio's periodiek bijeenkomsten voor klankbordgroepen georganiseerd rond een thema dat ouders en/of leerkrachten belangrijk vinden.

En jaarlijks vragen we ouders naar hun tevredenheid over het onderwijs en de (sociale) veiligheid. Ouders van AOB-leerlingen bevragen we eens in de drie jaar.

Betrokkenheid leerlingen

Leerlingenraad

Op alle scholen bestaat een leerlingenraad. Periodiek zijn er verkiezingen of wordt er op een andere manier gerouleerd zodat de samenstelling van leerlingenraad regelmatig wisselt. In de klassen wordt besproken wat in de leerlingenraad aan de orde is geweest en leerlingen kunnen nieuwe punten inbrengen. In de leerlingenraad leren leerlingen naar elkaar te luisteren en samen beslissingen te nemen.

Participatie

We betrekken leerlingen bij de vormgeving van activiteiten: ze kunnen meehelpen bij het organiseren ervan, kunnen zelf voorstellen doen en kunnen ideeën inbrengen. En net als ouders wordt ook de leerling uitgenodigd voor het bespreken van onderzoek rapportages en om deel te nemen aan het jaarlijkse OPP of BP-overleg en aan het overleg bij keuze- en schakelmomenten.

De mening van de leerling

We horen graag wat de leerling van Visio Onderwijs vindt. Jaarlijks meten we via een enquête onder leerlingen de tevredenheid en de veiligheidsbeleving. AOB-leerlingen bevrage we eens in de drie jaar. Ook de mening van oud-leerlingen vinden we belangrijk. We volgen deze leerlingen twee jaar. Via interviews vragen we hoe het met ze gaat en hoe ze terugkijken op hun periode bij Visio. Mogelijk volgt uit die feedback aangepast beleid voor de toekomst.

Innovatie en expertise

Innovatie en expertise gaan hand in hand. Innovatie is een bron voor onze expertise en andersom. Binnen Koninklijke Visio bestaat de afdeling KEI (Kennis, Expertise, Innovatie) die ondersteunt bij het ontwikkelen, toetsen, delen en borgen van kennis en expertise.

De ankerpunten voor ons innovatie- en expertisebeleid zijn:

1. We innoveren proactief, afgestemd op vragen vanuit leerlingen en in relatie tot maatschappelijke ontwikkelingen.
2. We zijn expert in het bieden van eigentijds onderwijs en eigentijdse begeleiding, met een optimale inzet van de nieuwste digitale en technische mogelijkheden gericht op kwalificatie, persoonsvorming en participatie van de leerling.
3. We innoveren en toetsen nieuwe werkwijzen, technieken of (hulp)middelen evidence based en ontwikkelen en verankeren op deze manier nieuwe expertise in ons onderwijs en

3.1 Innovatie

One digital school

Het project 'One digital school' focust zich op een functionele inzet van digitale mogelijkheden, lesmaterialen en -methoden, zodat excellent onderwijs en begeleiding kan worden gerealiseerd voor alle leerlingen. Hierbij staat een goede en adequate aansluiting op de wensen en vaardigheden van 'de leerling van nu' centraal.

Dit project heeft één digitale school als doel. Een school waar elke leerling en leerkracht tijd- en plaats onafhankelijk kan leren en werken. Een school waarin online en op afstand geleerd kan worden, in de vorm van video's, webinars en e-learnings. Een school waar grenzen vervagen en leerlingen (en leerkrachten) uit het regulier onderwijs ook gebruik kunnen maken van lesmaterialen voor leerlingen met een visuele beperking en online ondersteuning. En daarbij is de keuze aan de leerling op welke manier hij /zij graag leert (blended learning): van 'fulltime' in de klas tot af en toe begeleiding op afstand. Een school waar huiswerkopdrachten digitaal gemaakt en gedeeld kunnen worden en elke leerling en leerkracht snel inzicht heeft in de resultaten. Een school waar het onderwijs inhoudelijk aansluit bij de maatschappij en vakken als informatica en geletterdheid zijn ingebed in het curriculum. Binnen dit omvangrijke project is aandacht voor technische veranderingen, waarbij training en ondersteuning van groot belang zijn. Evenals de gedragsverandering van leerling en leerkracht, hun veranderingsbereidheid én de didactische aanpassingen die nieuwe lesvormen en materialen vereisen.

Het VisioLab en inspiratieboxen

Het VisioLab is al enige jaren actief binnen Visio Revalidatie & Advies. Binnen dit Lab worden innovatieve producten aangeschaft en binnen 20 weken getest in samenwerking met de doelgroep. Na deze periode is duidelijk of het product / dienst van betekenis kan zijn voor mensen met een visuele beperking. Visio Onderwijs en Wonen & Dagbesteding sluiten aan bij het VisioLab. Binnen de expertisegroep Technologie wordt afgestemd welke producten worden onderzocht en wordt er op toegezien dat de resultaten binnen alle domeinen worden verspreid.

Als een product van waarde is, wordt dit opgenomen in een inspiratiebox c.q. innovatieplank. Deze boxen rouleren tussen alle Visio locaties en dus ook de scholen. Elke leerkracht en leerling kan enige tijd experimenteren en ervaring opdoen met de inhoud van de box. Als een product een waardevolle bijdrage kan leveren binnen het onderwijs, zal dit worden opgenomen op de 'menukaart' en kan elke schoollocatie er voor kiezen om dit aan te schaffen en in te zetten binnen het onderwijs.

Voorbeelden van producten die via de inspiratieboxen op de scholen zijn ingezet, zijn de robots NAO (in de vorm van een mens) en PLEO (in de vorm van een dinosaurus) en de LEGO BOOST, waarmee leerlingen modellen kunnen maken met motoren en sensoren, die zij vervolgens kunnen programmeren.

3D printen

3D printen speelt een steeds grotere rol in de maatschappij en daarmee het onderwijs. Visio Onderwijs anticipeert op deze landelijke en internationale ontwikkeling, door 3D printen breed in te gaan zetten. Om deze techniek dichtbij de leerlingen en leerkrachten te brengen staat inmiddels op elke Visio school een 3D printer. Ook is een vakgroep van leerkrachten geformeerd, waarin kennis, expertise, ervaringen en resultaten worden gedeeld. Door de mogelijkheid tot het 3D printen op de werkvloer te plaatsen, kan iedere professional vanuit expertise meedenken op welke manier deze techniek benut kan worden voor het realiseren van nieuwe lesmaterialen of het aanpassen van bestaande materialen. Deze werkwijze levert een positieve bijdrage aan het begrip van de lesstof. Binnen de projecten Kies Exact, An&Jan en de leerlijn 3D-2D is ook intensief gebruik gemaakt van 3D print modellen.

Naast leerkrachten zal ook de leerling steeds meer betrokken worden bij het tekenen van modellen en de techniek van het printen. Hierbij wordt ingespeeld op het 21 eeuwse onderwijs, waarvan programmeren en wetenschap & techniek onderdeel uitmaken. De aanwezigheid van geschikt en adequaat 3D lesmateriaal geeft visueel beperkte leerlingen voor met name exacte vakken de kans op beter onderwijs. En daarmee de kans op een betere arbeidstoekomst.

Computational thinking

Vele scholen en onderwijs leveranciers zijn bezig met het ontwikkelen van lessen en lesmateriaal voor computational thinking en programmeren voor leerlingen in het basisonderwijs. Bij computational thinking gaat het om het nadenken over de vraag hoe je een probleem kunt oplossen met behulp van een computer. Programmeren is een middel daarvoor, waarbij computational thinking de basis vormt.

Voor leerlingen met een visuele beperking is veel materiaal niet toegankelijk of bruikbaar. Visio Onderwijs heeft het heft in eigen handen genomen en een leerlijn inclusief lesmethoden en materialen ontwikkeld voor alle klassen van het SO. Tijdens de lessen wordt veel gebruik gemaakt van fysiek materiaal en activiteiten, waarbij een computer niet nodig is. In tegenstelling tot programmeren, waarbij een taal wordt geleerd, met een specifieke structuur waarmee een website, een spelletje of een probleemoplosser kan worden gerealiseerd. Programmeren is een vaardigheid van de toekomst, die de leerlingen in hun kracht kan zetten. Ze vinden hierbij aansluiting bij hun leeftijdgenoten en ze kunnen zich zelfs 'empowered' voelen.

De leerlijn wordt samen met de Hanze- en Saxion Hogeschool ontwikkeld. Deze partners hebben kennis en ervaring opgebouwd met computational thinking, programmeren en lesopbouw. De leerlijn wordt in nauwe samenwerking met de leerlingen ontwikkeld.

Naast de ontwikkeling van een leerlijn is Visio, in samenwerking met LIACS (een instituut voor onderzoek en onderwijs op het gebied van informatica, van de Universiteit Leiden) een wetenschappelijk

onderzoek gestart. Dit onderzoek analyseert bestaand programmeer lesmateriaal op de toegankelijkheid en bruikbaarheid van visueel beperkte leerlingen. In twee jaar wordt het meest 'geschikte' materiaal geselecteerd, aangepast en toegankelijk gemaakt. Het onderzoek waarin Visio Onderwijs participeert richt zich op inclusieve programmeermaterialen.

21ste eeuws onderwijs

Het Nederlands onderwijs is onderhevig aan veranderingen en nu meer dan in afgelopen jaren. Binnen de periode van dit instellingsplan wordt het onderwijscurriculum in opdracht van het Ministerie OC&W gewijzigd. Scholen worden verplicht om 'nieuwe' vakken op te nemen in hun lespakket.

Visio onderwijs speelt goed in op deze ontwikkeling. Met de realisatie van de leerlijn computational thinking liggen we voor op vele reguliere scholen. (Keuze)vakken als informatica en netwerkbeheer zijn opgenomen in ons aanbod. De leerlijn 'wetenschap & techniek' is in ontwikkeling en in navolging van de leerlijn 'computational thinking' is er in de komende jaren aandacht voor andere concepten binnen digitale geletterdheid, zoals mediawijsheid en informatie vaardigheden. Deze leerlijnen worden in nauwe samenwerking met de leerlingen ontwikkeld (getest) en dienovereenkomstig aangepast, zodat het gerealiseerde materiaal direct kan worden ingezet. Ook is er veel aandacht voor de communicatie naar en het trainen van leerkrachten, zodat de leerkrachten weten op welke manier deze nieuwe kennis en expertise ingebed kan worden binnen het onderwijs.

Visio Onderwijs wil als voorheen in haar proces van continu verbeteren voortdurend nieuwe projecten opstarten, passend bij de op dat moment gesignaleerde behoeften onder leerlingen en passend bij het vergroten van de kwaliteit van eigentijds onderwijs en begeleiding. Dit in samenwerking met haar strategische partners en met steun van steunstichtingen. Alle initiatieven zijn gericht op het verbeteren van de kwaliteit en toegankelijkheid van het onderwijs aan slechtzienden en blinden.

3.2 Eigentijds onderwijs en begeleiding

Binnen Visio wordt aan diverse projecten uitvoering gegeven om nieuwe, eigentijdse expertise te ontwikkelen voor het onderwijs aan kinderen met een visuele beperking.

Aanleren diepe woordkennis

In dit project wordt een methode ontwikkeld voor het aanleren van diepe woordkennis aan kinderen met een visuele beperking. Een goede en vroegtijdige conceptontwikkeling, al vanaf jonge leeftijd, leidt tot verbetering van taalbegrip en woordkennis en daardoor tot beter participeren in de samenleving. Het doel is het voorkomen van taalproblemen, vreemd taalgebruik en 'zweeftaal'. Sommige concepten zijn voor de leerlingen vanwege de visuele beperking moeilijk te begrijpen of aan te leren. Via het project wordt een gestructureerde, goed onderbouwde methode ontwikkeld om woordkennis aan te leren. De methode is een aanvulling op het huidige woordenschatonderwijs en geschikt voor kinderen van 0-4 jaar en 4-12 jaar. Het project wordt in samenwerking met de Radboud Universiteit en het Expertisecentrum Nederlands uitgevoerd.

Leesplezier

Een groot deel van de kinderen met een ernstige visuele beperking leest minder vaak dan de meeste ziende leeftijdsgenootjes. Lezen is voor kinderen belangrijk omdat het helpt bij het consolideren, verdiepen en verwerven van woordkennis. Kinderen die lezen behalen betere resultaten op school.

Voor gelijke kansen voor kinderen die op braille zijn aangewezen, is leesbevordering dus cruciaal. Dit project richt zich op kinderen met een ernstige visuele beperking, in de ontwikkelingsleeftijd van 0-12 jaar. Het doel is dat zij met plezier boeken lezen die passend zijn bij hun ontwikkelingsleeftijd en waarin concepten goed staan uitgelegd. Daarnaast beoogt dit project dat mensen uit het kind-systeem het belang van lezen in iedere leeftijdsfase kennen en dat zij geschikte boeken weten te vinden. In het project wordt samengewerkt met Vereniging Onbeperkt Lezen, Bibliotheekservice Passend Lezen en Dedicon.

Expeditie Robin en Dit ben ik

Het project 'expeditie Robin' is een vervolg op het project 'expeditie TOP' (TOekomstige Participatie) van Visio Onderwijs dat tot doel had beter zicht te krijgen op de onderscheidende factoren die bijdragen aan succesvolle participatie van leerlingen met een visuele beperking.

In het project 'expeditie Robin' worden methodes, middelen en activiteiten voor jongeren in de leeftijdsfase tussen 13 tot 16 jaar ontwikkeld, die professionals, de jongeren zelf en hun ouders kunnen inzetten om hun maatschappelijke competenties te stimuleren. De methoden, middelen en activiteiten die beschikbaar komen zijn theoretisch onderbouwd, ontworpen met en getest door jongeren, ouders en professionals. Het is daarmee aannemelijk dat deze interventies effectief zijn. Omdat het ontwikkelen van competenties niet alleen op school gebeurt, maar juist ook thuis en in de eigen omgeving, worden de mensen die betrokken zijn bij de jongere uitgenodigd gebruik te maken van de methodiek. Het project 'Dit ben ik' sluit aan bij 'expeditie Robin', maar richt zich dan op kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar.

3.3 Evidence based

Leerstoel visuele informatieverwerking

De Erasmus Universiteit heeft Koninklijke Visio het recht verleend om de bijzondere leerstoel visuele informatieverwerking in te stellen bij de afdeling Neurowetenschappen van het Erasmus MC, voor de periode 2013 tot 2017. Deze leerstoel is inmiddels verlengd tot 2021.

Een van de onderzoekslijnen van de leerstoel betreft de visuele ontwikkeling bij kinderen. In de eerste periode is onder andere ingezet op het ontwikkelen van een methode om cerebrale visuele verwerkingsproblemen bij jonge kinderen te detecteren en volgen. Naar aanleiding hiervan is het vervolgproject 'Blik vooruit' gestart in samenwerking met de afdeling Neonatologie van het Sophia kindziekenhuis. Het doel hiervan is het ontwikkelen van een zorgpad voor extreem te vroeg geboren kinderen met een verhoogd risico op problemen met visuele informatieverwerking en het evidence based onderbouwen van de effecten van visuele revalidatie.

Ook loopt er in samenwerking met verschillende universitaire medische centra (nationaal en internationaal) een project om vroegtijdig netvliesproblemen op te sporen bij te vroeg geboren kinderen. In dit project zal het visueel functioneren van deze kinderen over een lange periode gevolgd worden, zodat meer inzicht verkregen wordt in lange termijn effecten. Deze inzichten zijn voor Visio (Onderwijs) van meerwaarde.

Euromath – expertise in wiskundeonderwijs

Vanaf 2015 is in het kader van het doctoraatsproject 'Verbetering van de wiskundige vaardigheden van braillestudenten' door een expertisedeskundige van Visio Onderwijs in wiskundeonderwijs aan blinde leerlingen, baanbrekend onderzoek verricht. De hierin opgedane kennis wordt samen met de kennis

van andere ervaren docenten wiskunde ingebracht in het project Euromath, om kennis, ervaring en implementatie internationaal te delen en hulpmiddelen, strategieën en producten te verspreiden die binnen Visio Onderwijs zijn ontwikkeld.

3.4 Internationale projecten en samenwerking

Koninklijke Visio participeert in diverse internationale projecten en samenwerkingsverbanden. Deels om kennis internationaal te delen en borgen en deels om kennis naar andere landen te brengen of te ondersteunen bij het ontwikkelactiviteiten in middeninkomen landen.

UBIS (Erasmus+)

Erasmus+ is het subsidieprogramma van de Europese Unie voor onderwijs, training, jeugd en sport. Het biedt mensen van alle leeftijden de kans om kennis en ervaring op te doen of om die te delen bij organisaties en instellingen in verschillende landen. Een van de Erasmus+ projecten waarin Visio participeert is UBIS.

Veel scholen en kenniscentra ontwikkelen afzonderlijk producten op het gebied van 3D printen voor het onderwijs aan leerlingen met een visuele beperking. Om ervoor te zorgen dat deze producten te vinden zijn en dat ze voldoen aan een bepaalde standaard, is het project UBIS gestart: Universal information containers for Blind and Visual impaired Students. Samen met partners uit Duitsland, Oostenrijk en Luxemburg heeft Visio Onderwijs richtlijnen opgesteld voor 3D printen voor het onderwijs aan leerlingen met een visuele beperking. Ook is een database (<http://www.ubis-project.eu/>) gerealiseerd die gevuld en gebruikt zal worden voor lesmaterialen. Binnen UBIS wordt kennis en ervaring op het gebied van '3D printen en onderwijs' gedeeld. De UBIS partners houden contact over de voortgang van het gebruik van de database en een mogelijk vervolg van het project.

Visio International: expertiseoverdracht

In onder andere Botswana, Ghana, Oeganda en de Westbank vinden projecten plaats om bij te dragen aan het verbeteren van het onderwijs aan kinderen met een visuele beperking en om de samenwerking tussen oogzorg, revalidatie en onderwijs te verbeteren. Via 'train de trainer' wordt kennis en kunde overgedragen naar de lokale professionals.

Innovatie en expertise

Binnen Visio delen we kennis en kunde met elkaar en samen ontwikkelen we nieuwe expertise. Daarnaast delen we ook binnen cluster 1 kennis en kunde met elkaar, en werken we samen aan het verbeteren van het cluster 1 onderwijs.

Het onderwijskundig beleid van Visio Onderwijs is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

1. We bevorderen de integratie van de leerling maximaal:
Zo normaal als mogelijk, zo speciaal als nodig
2. Onderwijs en ondersteuning krijgen zo thuisnabij mogelijk vorm
3. We bieden het beste onderwijs en de beste begeleiding gericht op kwalificatie, persoonsvorming en participatie – deze zijn eigentijds:
 - Onderwijs en begeleiding ontwikkelen we en stemmen we af op (veranderende) behoeften van de leerling, de ouders en de maatschappij
 - Onderwijs en begeleiding zijn gericht op empowerment van de leerling
 - Onderwijs en begeleiding zijn gericht op een maximale ontwikkeling en op een brede ontwikkeling (kwalificatie, persoonsvorming en participatie), opdat de leerling voorbereid wordt op een volwaardige deelname, als wereldburger, aan de maatschappij.

4.1

De doelen van ons onderwijs

Onze ambitie is het best mogelijke onderwijs en de beste mogelijke begeleiding te bieden aan leerlingen met een visuele beperking. Hieronder verstaan we dat onderwijs en begeleiding gericht zijn op **kwalificatie, persoonsvorming** en **participatie** en dat we iedere leerling stimuleren tot **maximale ontwikkeling** te komen op deze gebieden.

Passend Onderwijs: maximaal bevorderen van de integratie

Iedere leerling heeft recht op passend onderwijs. En tevens dat dit zo mogelijk plaatsvindt op een thuisnabije (reguliere) school. Op deze manier kan de leerling in z'n eigen omgeving opgroeien, naar school gaan en een netwerk opbouwen.

Visio Onderwijs voert beleid om de integratie van leerlingen met een visuele beperking te bevorderen. Het concrete doel dat we ons stellen:

Integratie:

Minimaal 80% van alle door Visio Onderwijs toegelaten leerlingen neemt deel aan thuisnabij onderwijs.

Kwalificatie, persoonsvorming en participatie

We vinden dat iedere leerling recht heeft op een brede ontwikkeling: het ontwikkelen van kennis en vaardigheden, het ontwikkelen van je persoon en je talenten en het ontwikkelen van kennis, inzicht, houding en competenties om te kunnen participeren in de maatschappij, vervolgonderwijs, arbeid of dagbesteding. Het onderwijsaanbod van Visio Onderwijs, maar ook in de ambulante onderwijskundige begeleiding is hierop afgestemd.

We stellen ons de volgende doelen:

Uitstroom in relatie tot OPP:

- *Minimaal 90% van de SO en SO-mb leerlingen stroomt uit op het niveau zoals geformuleerd in het OPP.*
- *Minimaal 90% van de VSO en VSO-mb leerlingen stroomt uit op het niveau zoals geformuleerd in het OPP.*

Plaatsbestendinging van de uitstroom

- *Minimaal 90% van de SO en SO-mb leerlingen die (tussentijds) uitstroomt, zit in het schooljaar twee jaar na uitstroom nog op dezelfde uitstroombestemming.*
- *Minimaal 80% van de VSO en VSO-mb leerlingen die (tussentijds) uitstroomt, zit in het schooljaar twee jaar na uitstroom nog op dezelfde uitstroombestemming.*

Examenresultaten in diplomagerichte leerwegen

- *Minimaal 95% van de vmbo BB KB en TL en Havo leerlingen rondt de opleiding succesvol af; we streven ernaar dit in vier tot zes jaar te bereiken.*

Resultaten praktijkonderwijs

- *100% van de leerlingen in het praktijkonderwijs behaalt één of meer erkende certificaten*
- *90% van de leerlingen in het praktijkonderwijs rondt dit in vijf jaar af en stroomt vervolgens uit naar een betaalde baan of een entree opleiding binnen het regulier MBO.*

Kritische SuccesFactoren

In opdracht en in samenwerking met cluster 1, heeft de CED groep drie leerlijnen kritische succesfactoren opgesteld (zie bijlage 2):

- 1 Inzicht in de visuele beperking en communicatie over de visuele beperking
- 2 Inzicht in eigen talenten
- 3 Onderhouden van een netwerk

De leerlijnen hebben een opbouw naar niveau 4 wat het beoogde eindniveau is.

De leerlijnen zijn ontwikkeld in relatie tot vijf kritische succesfactoren: Factoren die onderscheidend zijn voor succesvolle participatie in de maatschappij, vervolgonderwijs of werkomgeving/dagbesteding. De factoren zijn bepaald naar aanleiding van het project Exeditite TOP van Visio Onderwijs (zie paragraaf 3.2) waarbij deze factoren in beeld zijn gebracht.

De volgende kritische succesfactoren zijn geformuleerd:

- *Je hebt inzicht in je eigen visuele beperking en hebt vaardigheden om hiermee om te gaan.*
- *Je kunt communiceren over je visuele beperking en je talenten.*
- *Je kunt de interactie tussen jezelf en je omgeving beïnvloeden.*
- *Je hebt inzicht in je eigen talenten en bouwt deze uit.*
- *Je hebt een netwerk in de gemeenschap van visueel en niet-visueel beperkten.*

We stellen ons de volgende doelen:

Kritische succesfactoren:

- *Omdat we starten met het implementeren van het KSF stellen we ons nog niet al te ambitieus op ten aanzien van het percentage van de SO- en VSO-leerlingen die niveau 3 of 4 van de KSF-leerlijnen 1, 2 en 3 aan het eind van de SO- of VSO-periode behaalt. We streven –voorzichtig- naar minimaal 60% van de SO- en VSO leerlingen die deze niveaus behalen*
- *In de komende periode vindt een vertaling van het curriculum plaats voor de doelgroep (E)MB*

Ontwikkeling sociale en maatschappelijke competenties

Maatschappelijke competenties

Het onderwijs is gericht op het verwerven van een volwaardige plaats in maatschappij. Wij willen de leerlingen leren samenwerking en samenleven in de West-Europese samenleving met haar waarden en normen. In de lessen "sociaal-emotionele vaardigheden" en "mens en maatschappij" of "oriëntatie op mens en wereld" wordt dan ook aandacht besteed aan 'burgerschap'.

De leerlingen oriënteren zich – op hun eigen niveau – op hoe mensen met elkaar omgaan, op hoe mensen problemen oplossen en op hoe mensen zin en betekenis geven aan hun bestaan. Het gaat over de deelgebieden democratie, participatie en identiteit. Het pedagogisch klimaat dat we hierbij scheppen ondersteunt dit: een klimaat waarin gelijkwaardigheid, acceptatie en respect voor elkaar centraal staan.

Sociale competenties

Het onderwijs is gericht op het ontwikkelen van sociale (en arbeids)competenties:

- leren samenwerken, jezelf presenteren, om kunnen gaan met kritiek, een goede werkhouding ontwikkelen, rekening houden met elkaar, omgaan met ruzie, opkomen voor jezelf, gevoelens delen
- keuzes leren maken, zelfstandigheid en zelfredzaamheid ontwikkelen, regie en verantwoordelijkheid leren nemen
- omgaan met je beperking, een realistisch zelfbeeld ontwikkelen, je persoonlijkheid ontwikkelen: wat wil ik, wie ben ik?

Ons pedagogisch en didactisch handelen (zie ook paragraaf 4.5) ondersteunt dit.

We stellen ons het volgende doel:

75% van de mb leerlingen behaalt voor de sociaal emotionele ontwikkeling minstens een niveau passend bij hun uitstroomperspectief (met gebruik maken van de OVM-lijnen)

In 2019 is door cluster 1 een meting gedaan op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling. In 2019/2020 wordt aan de hand van de uitkomsten een ambitie voor SO en VSO leerlingen op school- en clusterniveau vastgesteld.

Maximale ontwikkeling: Opbrengstgericht werken (OGW)

Opbrengstgericht werken wordt op het niveau van cluster 1 aangestuurd. Binnen cluster 1 gelden in het kader van OGW, uniforme afspraken en standaarden. Hiermee worden benchmark en kwaliteitsverbetering gestimuleerd. Het doel is – om op grond van meetgegevens (verkregen via meetinstrumenten zoals Cito en OVM) – het onderwijs in een aantal vakken via een PDCA-cyclus te evalueren en verbeteringen aan te brengen zodat het leerrendement toeneemt. Om meetgegevens in beeld te brengen, maken we jaarlijks 'clusterfoto's' en 'schoolfoto's' van de resultaten van de leerlingen per doelgroep. In relatie tot de clusterfoto formuleert cluster 1 haar clusterstandaarden. Daarvan afgeleid, en in relatie tot de schoolfoto, formuleert de school de eigen schoolstandaarden. Op vaste momenten in het jaar evalueren we de leerrendementen en bekijken we welke aanpassingen kunnen bijdragen aan een hoger rendement.

We stellen ons de volgende doelen:

SO:

Bereiken SO-standaarden OGW cluster 1: LRQ 67 op de vakken technisch lezen, rekenen, spelling, woordenschat en begrijpend lezen

SO-mb:

90% van de leerlingen behaalt een leerrendement van 100%: op alle ontwikkelingslijnen van het OVM laat 90% van de leerlingen een voldoende ontwikkeling zien om in hun leerroute (B t/m E) de lessen te kunnen volgen.

VSO en VSO-mb:

90% stroomt uit met het ontwikkelingsperspectief dat bij aanvang van het VSO (mb) is vastgesteld.

4.2 Het aanbod van Visio Onderwijs

Speciaal Onderwijs op één van de Visio scholen: SO en SO-mb

In het SO bestaan diverse uitstroomprofielen:

- Praktijkonderwijs
- Vmbo BB (basis beroepsgerichte leerweg)
- Vmbo KB (kader beroepsgerichte leerweg)
- Vmbo T (theoretische leerweg)
- Havo
- Vwo

In het SO-mb is het uitstroomprofiel VSO-mb.

Het uitstroomprofiel bepaalt de leerroute die de leerling volgt. In de leerroute staat het onderwijsproces beschreven dat een kind gedurende de schoolloopbaan aangeboden krijgt. We hanteren sinds 2019 het landelijke doelgroepenmodel van LECSO (Landelijk Expertise Centrum Speciaal Onderwijs).

Er zijn zeven doelgroepen te onderscheiden.

Doelgroep	Uitstroomprofiel	
Doelgroep 1 en 2	VSO-mb	Dagbesteding
Doelgroep 3	VSO-mb	(Beschutte) arbeid*
Doelgroep 4	Praktijkonderwijs	(Beschutte) arbeid
Doelgroep 5	Praktijkonderwijs / vmbo BB	Arbeid / voortgezet onderwijs
Doelgroep 6	Vmbo KB / T	Arbeid / voortgezet onderwijs
Doelgroep 7	Havo / vwo	Voortgezet onderwijs

*Visio kiest voor deze doelgroep op maat voor (beschutte) arbeid dan wel arbeidsmatige dagbesteding.

De Visio scholen bieden ieder afzonderlijk niet voor alle zeven doelgroepen onderwijs aan. In de afzonderlijke schoolplannen is te lezen welk aanbod er is.

Doelgroep 1 en 2

Binnen deze leerroute doen leerlingen ervaring op met allerlei activiteiten. Per leerling kijken we wat hij zelfstandig zou kunnen leren uitvoeren. In de omgeving, begeleiding en het activiteitenaanbod realiseren we structuur en voorspelbaarheid. De leerstof bieden we in kleine stapjes aan en er is veel aandacht voor herhaling en voor de observatie van de leerling.

De leerlijnen VG-MH (die zijn gerelateerd aan de geldende kerndoelen zml-mg) worden bij deze doelgroepen gehanteerd. Het door Visio Onderwijs Haren ontwikkelde landelijk onderwijscurriculum 'Kijk wat kan' voor deze doelgroep, rollen we landelijk uit.

Bij het vormgeven van het onderwijs maken we gebruik van twee overkoepelende methodes, namelijk Contact en/of Vlaskamp. De methode Contact richt zich op het verbeteren van de communicatie tussen leerling enerzijds en medeleerlingen en medewerkers anderzijds en op het verbeteren van de communicatieve vaardigheden van de leerling zelf. Met de methode Vlaskamp stellen we het persoonsbeeld op en worden onderwijsdoelen op de leerling afgestemd.

Doelgroep 3-7

De leerlijnen waar we mee werken zijn afgeleid van de geldende kerndoelen (voor het speciaal onderwijs die zijn aangepast op de visuele beperking). Doelen zijn per vak uitgewerkt in een basisarrangement, een verdiept en een intensief arrangement. In een leerlijn worden de doelen verfijnd in tussendoelen, waarbij wordt beschreven (in leerroute- of groepsplan) hoe dit binnen het onderwijs gerealiseerd wordt.

De leerstof die onze normaal lerende leerlingen (doelgroep 5-7) aangeboden krijgen komt overeen met die van het basisonderwijs, tezamen met de leergebied overstijgende leerstof. Waar nodig, passen we materiaal en tempo aan. Leerlingen blijven in principe niet zitten. Een leerling kan twee jaren achtereen in dezelfde groep zitten, maar zal in het nieuwe schooljaar dan verder gaan met de leerstof waar hij/zij gebleven is. Naast aandacht voor de cognitie werken we ook aan leren leren, sociale en emotionele vaardigheden, zelfstandigheid en zelfredzaamheid.

Voor de PRO-leerlingen (doelgroep 4) spitsen we het programma expliciet toe op de individuele mogelijkheden. Via een weektaak werkt iedere leerling op zijn eigen niveau aan de cognitieve vakken. Hiernaast is er veel ruimte om te "leren door te doen".

Voortgezet Speciaal Onderwijs op één van de Visio scholen (VSO en VSO-mb)

In het VSO bestaan conform het doelgroepenmodel, eveneens 7 doelgroepen:

Doelgroep	Uitstroomprofiel	
Doelgroep 1	Belevingsgericht	Dagbesteding
Doelgroep 2	Taakgericht en activerend	Dagbesteding
Doelgroep 3	Beschut werk	(Beschutte) arbeid*
Doelgroep 4	Arbeid	(Beschutte) arbeid
Doelgroep 5	Arbeid met certificaten MBO Entree	Arbeid / vervolgonderwijs
Doelgroep 6	MBO niveau 2, 3 en 4	Vervolgonderwijs
Doelgroep 7	MBO niveau 3 en 4, HBO, WO	Vervolgonderwijs

*Visio kiest voor deze doelgroep op maat voor (beschutte) arbeid dan wel arbeidsmatige dagbesteding.

Het voortgezet speciaal onderwijs bereidt leerlingen voor op doorstroom naar het vervolgonderwijs (**uitstroomprofiel vervolgonderwijs**) of op het gaan uitoefenen van een (beschermde) functie op de arbeidsmarkt (**arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel**). Het onderwijsaanbod voor de VSO-leerlingen met een meervoudige beperking richt zich op een goede voorbereiding op wonen, werken, samenleven en vrije tijd (**uitstroomprofiel dagbesteding**).

Vulgonderwijs (doelgroep 5-7)

In het uitstroomprofiel vervolgonderwijs worden de volgende leerwegen aangeboden: vmbo BB, vmbo KB, vmbo T, havo. Het onderwijsaanbod in het VSO is gericht op het behalen van de eindtermen voortgezet onderwijs en leerlingen krijgen dus dezelfde leerstof aangeboden als in het regulier onderwijs. Visio Onderwijs biedt de volgende leerwegen aan (in de schoolplannen van de Visio scholen is het aanbod op de afzonderlijke Visio scholen nader beschreven).

■ **Havo, in de profielen:**

Cultuur en Maatschappij (C&M) (Rotterdam, Grave, Amsterdam)
Economie en Maatschappij (E&M) (Rotterdam, Grave, Amsterdam)

■ **Vmbo T (theoretische leerweg of mavo), in de profielen:**

Zorg en Welzijn (Rotterdam, Grave, Amsterdam)
Economie (Rotterdam, Grave, Amsterdam)
Natuur en Gezondheid (Rotterdam)

■ **Vmbo KB (kader) en BB (basis beroepsgerichte leerweg), in de profielen:**

Dienstverlening en Producten (Grave, Rotterdam)
Horeca, bakkerij en recreatie (Amsterdam); per 2020-2021 Dienstverlening en Producten

De leerwegen vmbo T en havo worden afgesloten met een staatsexamen. De leerlingen kunnen er ook voor kiezen om in één of meerdere vakken (of op verschillende niveaus) examen te doen die deelcertificaten opleveren. De leerwegen vmbo KB en BB worden afgesloten met een examen op de reguliere VO-school waarmee samengewerkt wordt. Ook is het voor de leerlingen mogelijk om in één of meerdere vakken een staatsexamencertificaat te behalen.

(Beschutte) Arbeid (doelgroep 3 en 4)

Het praktijkonderwijs (PRO) voor moeilijk lerende jongeren, richt zich op het gaan uitoefenen van een (beschermde) functie op de arbeidsmarkt. Het onderwijs is zo breed mogelijk vormgegeven vanwege de doelstelling 'toeleiding naar arbeid'. Het onderwijs is te splitsen in drie fasen:

- Oriëntatiefase: in deze fase oriënteren de leerlingen zich op vier leerwegen en er is veel aandacht is voor het ontwikkelen van sociale competenties. Dit leren en oefenen ze in alle vakken, maar speciaal in de praktijkvakken.
- Specialisatiefase: In deze ligt de focus op het ontwikkelen van arbeidscompetenties. Een interne stage staat hierbij centraal.
- Transitiefase: In deze fase zijn er externe stages, waarbij de leerlingen minimaal één dag per week naar school blijven gaan. Zo mogelijk leiden we PRO-leerlingen via een plaatsingsstage toe naar betaalde arbeid.

De PRO-leerlingen kunnen certificaten (via KPC, IVIO en SVH) behalen waarmee ze startkwalificaties kunnen verwerven om de eventuele aansluiting bij het middelbaar beroepsonderwijs (entreeopleiding van het mbo) te verbeteren.

Dagbesteding (doelgroep 1 en 2)

De leerlingen volgen een leerroute die aansluit bij het ontwikkelingsniveau van de leerling. De leerlingen werken intensief met de methode "praktijkplein" waarin de verwerving van vaardigheden centraal staat. De onderwijsinhoud is afgestemd op de landelijke kerndoelen zml-mg en de hiervoor ontwikkelde leerlijnen.

Er wordt in het VSO-mb gewerkt vanuit vier domeinen: wonen, werken, vrije tijd en samenleven. De domeinen vormen de leidraad waaraan de leer- en praktische vakken worden opgehangen. De leerlingen doorlopen drie leerfasen:

- In de oriëntatiefase van het VSO-mb maken leerlingen kennis met de verschillende profielen: Groen, Techniek, Zorg & Welzijn, Horeca, Kantoor.
- In de specialisatiefase ligt de focus op de competenties. De interne stage staat hierbij centraal. Leerlingen kiezen een specialisatie (bijvoorbeeld horeca) en gaan stagewerkzaamheden in dit "vak" verrichten.
- In de transitiefase volgen de leerlingen één of meerdere externe stages van één of twee dagen per week. De leerlingen in de transitiefase stromen na maximaal een jaar uit naar de vervolgsetting.

Ambulante onderwijskundige begeleiding en eigentijdse hybride vormen

Zo gewoon als mogelijk, zo speciaal als nodig

Het overgrote deel van de leerlingen met een visuele beperking, neemt deel aan een gewone, thuisnabije onderwijsvorm. Zij zitten op een reguliere basisschool, een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs, een school voor voortgezet onderwijs of ze volgen onderwijs in het mbo, hbo of aan de universiteit.

Ter stimulering en bevordering van de integratie van leerlingen met een visuele beperking, biedt Visio Onderwijs onderwijsondersteuning aan de (reguliere) school én aan de leerling. We bieden **ambulante onderwijskundige begeleiding, advies, coaching, instructie, collegiale consultatie en cursussen**.

Begeleidingsplan op maat

Het doel van ambulante onderwijskundige begeleiding is dat een leerling ondanks zijn visuele beperking zo goed mogelijk deel kan nemen aan regulier of ander speciaal onderwijs. Het begeleidingsplan (BP) wordt in nauw overleg met de school, de leerling en de ouders aan het begin van elk schooljaar opgesteld. In het BP staan het doel van de AOB beschreven – in relatie tot de ondersteuningsvraag – en de (afspraken over de) aanpak. Beschreven wordt op welke manier de leerling zo goed mogelijk kan deelnemen aan het onderwijs en wat daarbij nodig is (zoals speciale hulpmiddelen, vergrotingssoftware of bijvoorbeeld aangepast lesmateriaal).

Afhankelijk van de onderwijsondersteuningsvraag zal het AOB-arrangement licht, medium of intensief zijn. Naast de ambulante onderwijskundige begeleiding op scholen probeert Visio Onderwijs de leerlingen en docenten in het regulier onderwijs optimaal te ondersteunen met haar specifieke expertise. Dit wordt onder andere vormgegeven door EduVIP (www.eduvip.nl) waar alle beschikbare kennis wordt gedeeld. Maar ook nemen de landelijke helpdesks op het gebied van specifieke vakken als wiskunde en bewegingsonderwijs een steeds prominentere rol in. De komende jaren zal de ondersteuning op afstand, door specifieke professionals een prominentere rol gaan spelen. Naast de ondersteuning door een ambulante onderwijskundig begeleider, kan er ook een beroep worden gedaan op de collega's van Revalidatie en Advies voor een trainen van vaardigheden op het gebied van onder andere oriëntatie en mobiliteit en ADL. Binnen de AOB is ook aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Dit kan onder meer door het aanbod van de ZKM (zelfkonfrontatiemethode).

Eigentijdse vormen van ondersteuning

Het integratiebeleid zetten we voort en breiden we uit met nieuwe, eigentijdse vormen van onderwijsondersteuning, zoals bijvoorbeeld een intensieve variant van de AOB, het begeleiden op afstand of het leren op afstand door digitale aansluiting bij enkele lessen op een Visio school.

Specifieke expertise en toegankelijkheid

De visuele beperking van de leerlingen vraagt om aanpassingen van het onderwijs, de materialen en het schoolgebouw. Deze aanpassingen hebben tot doel dat iedere leerling zich optimaal kan ontwikkelen. Onder andere besteden we extra aandacht aan de stimulering van zintuigen, we realiseren fysieke aanpassingen, passen speciale methoden toe en hebben specifieke kennis van bepaalde stoornissen en ziektebeelden. In bijlage 3 is dit uitgewerkt.

De digitalisering van het onderwijs biedt vele kansen voor leerlingen met een visuele beperking. Toch is nog niet alle onderwijscontent volledig toegankelijk voor de doelgroep. In de afgelopen jaren hebben we het thema toegankelijkheid nadrukkelijk geadresseerd bij de politiek, uitgeverij en belangenorganisaties. Visio Onderwijs zal zich ook in de komende periode hard blijven maken voor een toegankelijk onderwijscontent.

4.3 Praktijkvorming VSO-leerlingen

We vinden het belangrijk dat leerlingen die onze scholen verlaten, zich breed ontwikkeld hebben en volwaardig kunnen participeren. In het verlengde hiervan besteden we nadrukkelijk aandacht aan de praktijkvorming.

Loopbaanonderzoek (assessment)

In de voorbereiding op het schoolverlaten staan we met de VSO-leerling en zijn ouders stil bij het toekomstperspectief. We voeren met hen gesprekken over de toekomst en de mogelijkheden en beperkingen van de leerling. Via een assessment brengen we diverse aspecten in beeld: de toekomstwensen, de sociale en praktische redzaamheid, de mobiliteitsmogelijkheden, het omgaan met de visuele beperking en de computervaardigheden.

Stage / werkervaringstrajecten

We willen leerlingen voorbereiden op volwaardige participatie in de maatschappij, zo zelfstandig mogelijk en met een brede blik op de wereld. We werken hieraan door voor onze leerlingen onder andere stages te organiseren. Belangrijke doelen daarbij zijn:

- verwerven van sociale en arbeidscompetenties
- kennis maken met diverse werksoorten en verschillende activiteiten
- zicht krijgen op eigen mogelijkheden, interesses, beperkingen en sociaal gedrag
- zicht krijgen op de mogelijkheden met betrekking tot dagbesteding en arbeid
- realiseren van een naadloze overgang naar een vervolgsetting.

Er zijn verschillende vormen van stage in het onderwijsprogramma opgenomen.

1 Werkervaringstraject uitstroomprofiel vervolgonderwijs

De leerlingen in de diplomagerichte leerwegen, maken in de onderbouw via introductiestages kennis met het bedrijfsleven. In het derde leerjaar volgen ze een maatschappelijke stage (twee à drie weken) met opdrachten. In 4-vmbo is een stage gekoppeld aan het maken van een sectorwerkstuk (en

presentatie) voor het examen. De stage maakt onderdeel uit van het PTA van het eindexamen.

2 **Werkervaringstraject uitstroomprofiel (beschutte) arbeid**

Gedurende de eerste twee leerjaren werken we in het lesprogramma aan sociale- en arbeidscompetenties. In leerjaar 3 volgen de leerlingen een interne stage en in leerjaar 4 een semi- of echte externe stage. Leerlingen in de eindfase van het praktijkonderwijs leiden we, indien mogelijk, via een plaatsingsstage toe naar betaalde arbeid.

3 **Werkervaringstraject (stage) uitstroomprofiel dagbesteding**

Vanaf de specialisatiefase gaan de leerlingen gericht aan de slag met de praktische vakken gerelateerd aan verschillende werkvormen. Zij bezoeken diverse vormen van dagbestedingsplaatsen op verschillende niveaus, en volgen interne stages. De transitiefase staat in het teken van een plaatsingsstage, die zo mogelijk ondersteund wordt met een jobcoach vanuit Visio Revalidatie & Advies (R&A).

4.4 Zicht op begeleiding en cyclisch werken

Ontwikkelingsperspectief (OPP)

Van iedere leerling die op school staat ingeschreven stellen we een ontwikkelingsperspectief (OPP) vast. Het OPP geeft het te verwachten uitstroomprofiel van de SO-leerling richting voortgezet onderwijs, of de uitstroombestemming van de VSO-leerling aan. Het uitstroomprofiel of -bestemming bepaalt de leerroute die de leerling gaat volgen. Het aanbod werkt altijd toe naar het uitstroomperspectief zoals vastgelegd in het OPP.

Het vaststellen van het ontwikkelingsperspectief is de taak van de Commissie van Onderzoek (CvO) op advies van Commissie Leerlingenzorg (CLZ) van iedere school. De CLZ stelt een advies op op basis van: didactische vorderingen (op basis van leerlingvolgsysteem), gegevens Ontwikkeling Volg Model (OVM) en beschikbare gegevens uit (herhalings)onderzoeken, bijvoorbeeld IQ, visueel functioneren, gedrag van de leerling in de klas en bevorderende en belemmerende factoren.

Jaarlijks krijgen de ouders een uitnodiging voor de bespreking van het OPP. Voor nieuwe leerlingen vindt de eerste bespreking van het OPP plaats binnen zes weken na plaatsing op school. In de bespreking wordt elk jaar opnieuw vastgesteld of continuering van cluster 1 onderwijs aan de orde is. Ook komen in ieder geval de leerroute, het gerealiseerde en verwachte leerrendement, de schoolse ontwikkeling, de sociaal-emotionele ontwikkeling en de toekomstwensen van de leerling ter sprake.

Waar van toepassing worden ook afspraken gemaakt over zorg in onderwijs (middels een zorgplan) en het toedienen van medicatie op school. Tevens worden individuele doelen geformuleerd.

Vanuit de school neemt de mentor altijd deel aan deze bespreking. Ook is het mogelijk, wanneer de omstandigheden dat vereisen, dat een gedragswetenschapper, therapeut of maatschappelijk deskundige bij het gesprek aanwezig is. Daarnaast kunnen eventueel andere betrokkenen vanuit Visio Wonen & Dagbesteding of Revalidatie & Advies aansluiten. De mentor maakt een verslag van het gesprek dat toegevoegd wordt aan het OPP. Het OPP komt ter beschikking van ouders en is het vertrekpunt voor het eerstvolgende gesprek.

CLZ

Binnen de leerlingenzorg vervult de Commissie Leerlingenzorg (CLZ) een centrale rol. De commissie

bestaat uit de schoolleider, de coördinator(en) en de gedragswetenschapper van de school of AOB. Op afroep neemt ook een arts en/of maatschappelijk deskundige deel.

De commissie bespreekt periodiek de leerlingen die op dat moment om speciale aandacht vragen. Daarnaast bespreekt de CLZ ieder schooljaar minimaal één keer de vorderingen van alle leerlingen van het (V)SO en (V)SO-mb in een groepsbespreking met de mentoren van die leerlingen. De uitkomsten van deze gesprekken worden verwerkt in het individuele ontwikkelingsperspectief (OPP).

Ook bij de dienst AOB bespreekt de commissie periodiek de leerlingen die op dat moment om speciale aandacht vragen. Minimaal één keer per jaar bespreekt de CLZ de begeleiding van de AOB-leerlingen met de betreffende AOB-ers. De uitkomsten hieruit worden meegenomen in (het overleg over) het begeleidingsplan van de leerling.

De CLZ speelt een belangrijke rol bij de in-, door- en uitstroom van leerlingen: voor het maken van afspraken over de startdatum, de overdracht van gegevens én de nazorg bij door- en uitstroom. De CLZ adviseert de CvO over continuering van cluster 1 onderwijs.

Leerlingvolgsysteem

We volgen en registreren de vorderingen van alle leerlingen in het OVM (ontwikkel volg model) en een leerlingvolgsysteem:

- Voor het SO, SO-mb en VSO-mb hanteren we LOGOS als leerlingvolgsysteem. Voor de SO leerlingen gebruiken we het leerlingvolgsysteem bij rekenen, taal, spelling en lezen. Daarvoor nemen we bij de leerlingen van de midden- en bovenbouw tweemaal per jaar CITO toetsen af.
- Voor de VSO leerlingen gaan we het leerlingvolgsysteem Somtoday voor de zaakvakken in gebruik nemen; daarvoor benutten we op sommige scholen toetsen als CITO-VAS en Deviant.
- Het OVM gebruiken we voor het volgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling voor alle leerlingen. Daarnaast gebruiken we voor SO-mb en VSO-mb leerlingen OVM ook voor zaakvakken en andere ontwikkelingsgebieden.

Met al deze informatie kunnen we bewuste keuzes maken voor het vervolg van het onderwijsprogramma.

Leerlingen krijgen twee of drie keer per jaar een schoolrapport (voor de kerst- en zomervakantie). Om de paar jaar vindt –wanneer van toepassing– een uitgebreid onderzoek plaats naar de visuele mogelijkheden, leermogelijkheden, intelligentie en sociaal-emotionele ontwikkeling. De uitkomsten van deze onderzoeken helpen bij het verder invullen van het onderwijsproces van de leerling. Alle informatie van een leerling bewaren we in een leerlingendossier dat toegankelijk is voor de ouders.

Cyclisch werken met het doelgroepenmodel, gericht op maximaal rendement

Visio Onderwijs hanteert het landelijke doelgroepenmodel van LECSO dat is ontwikkeld in samenwerking met onderwijsadviescentra en diverse scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs, waaronder Visio Onderwijs.

Het landelijk doelgroepenmodel is gebaseerd op de cyclus van het handelingsgericht werken, en bestaat uit een achttal stappen. Het OPP bevat het instroomprofiel/actuele beeld, de leerroute, de benodigde ondersteuning en de te bereiken uitstroombestemming. Nadat een leerling in een doelgroep is geplaatst, wordt de ontwikkeling van de leerling systematisch geëvalueerd en gemonitord. Het doorlopen van alle acht stappen leidt de leerling, via een passende route, naar de maximaal haalbare uitstroombestemming.

4.5 Pedagogisch didactisch handelen

Leerkrachten stemmen het pedagogisch didactisch handelen af op de groep leerlingen en op individuele leerlingen. Groepen/klassen worden dusdanig samengesteld dat er op maximaal drie instructieniveaus onderwijs wordt gegeven.

Het pedagogisch didactisch handelen heeft tot doel dat de leerling zich maximaal kan ontwikkelen. Naast kennisontwikkeling gaat het hierbij om het ontwikkelen van vaardigheden, het ontwikkelen van je persoon en het ontwikkelen van inzichten en competenties om als wereldburger in de maatschappij te kunnen participeren. Het handelen van de leerkrachten/docenten is gericht op deze brede ontwikkeling en komt bij alle vakken terug.

De kenmerken van ons pedagogisch didactisch handelen werken hieronder uit.

Directe instructiemodel

De leerkrachten/docenten hanteren bij de overdracht van leerstof het directe instructiemodel in combinatie met verschillende werkvormen (zoals zelfstandig leren, tandem leren, coöperatief leren etc.) die zijn afgestemd op de diverse leergebieden en op de mogelijkheden van de leerlingen. Variëren, activeren en differentiëren zijn hierbij de sleutelwoorden, naast het bieden structuur.

In dit model wordt rekening gehouden met de verschillen tussen leerlingen: verschillen in leervermogens van leerlingen, in de manier leren en in de snelheid van leren. Er zit veel structuur in de lessen, want elke les is opgebouwd uit een aantal fasen:

- Terugblik
- Oriëntatie en instructie
- Begeleid inoefenen
- Controle
- Individuele verwerking
- Afronding

Aanpassingen naar doelgroepen

De leerstof en de wijze van aanbieden stemmen we af op de leerling. Zo is er bij moeilijk lerende leerlingen ook veel aandacht voor 'leren door te doen'. Bij mb-leerlingen zijn het bieden van structuur, voorspelbaarheid, kleine stappen en observeren belangrijke elementen.

Instructieprincipes

Barak Rosenshine (onderwijspsycholoog) heeft tien gouden instructieprincipes opgesteld. Dit naar aanleiding van onderzoek in de cognitiewetenschappen, onderzoek naar hoe expertdocenten doceren en onderzoek naar cognitieve ondersteuning van / hulpmiddelen voor het leren (effectieve instructiemethoden).

Visio Onderwijs verwerkt deze tien gouden instructieprincipes in haar handelen:

- 1 Herhaal dagelijks een deel van wat eerder is geleerd
- 2 Presenteer nieuw leermateriaal in kleine stappen en help leerlingen hiermee te oefenen
- 3 Stel veel vragen (om verbindingen te leggen tussen nieuw materiaal en wat al eerder geleerd is)
- 4 Wees een model (vertel welke denk- en werkstappen de leerlingen kunnen volgen om tot een oplossing te komen)

- 5 Bied scaffolds voor moeilijke taken (geef uitgewerkte voorbeelden aan leerlingen met te volgen deelstappen om tot een oplossing te komen)
- 6 (Bege)leid leerlingen in het oefenen met nieuw materiaal (gevarieerde oefening en overhoring)
- 7 Ga na of leerlingen het echt begrepen hebben (checken op product en proces)
- 8 Zorg dat leerlingen succes tonen
- 9 Eis en monitor zelfstandige oefening
- 10 Activeer geleerde kennis regelmatig (breed scala aan oefening, verspreid over de tijd)

Weekplanning

In ons SO maken we gebruik van dag- en weektaken waarbij de leerling een actieve rol heeft in de planning van de leerstof. Via een stapsgewijze opbouw met dagtaken, meerdaagse taken en later weektaken, leert de leerling zelf keuzes te maken, te organiseren en plannen, zelfstandig te werken, keuzes te onderbouwen en te reflecteren.

Het leren plannen wordt duidelijk opgebouwd van begeleiding bij de planning tot zelfstandig plannen. Vanaf de midden-/ bovenbouw van het SO leren de leerlingen steeds zelfstandiger te plannen en zal de leerkracht meer als coach de leerling verder begeleiden in hun plangedrag. Via coaching en evaluatiemomenten krijgen leerlingen inzicht in hun eigen leerproces.

Voorspelbaarheid in leerkrachtgedrag

Voorspelbaarheid in leerkrachtgedrag is een wezenlijke voorwaarde voor het welbevinden van onze leerlingen. Het bepaalt niet alleen in grote mate de rust en orde, maar ook de betrokkenheid van kinderen bij hun werk.

Leerlingen hebben behoefte aan voorspelbaarheid en veiligheid. Het is een oriëntatie op wat er gaat gebeuren, waarom en wat er van de leerling verwacht wordt. Door het werken in de klas/groep voorspelbaar te structureren ontstaat er meer ruimte voor de leerkracht voor inhoudelijk contact en het draagt eraan bij dat de planning van de instructie gewaarborgd wordt. Leerlingen leren omgaan met uitgestelde aandacht, wat het zelfstandig werken en denken bevordert.

Het bieden van overzicht van activiteiten en tijdsduur, ondersteunt de leerkracht met (schoolbreed afgesproken) verwijzers en pictogrammen. Iedere activiteit wordt op een vaste manier geopend en afgesloten. Het lesverloop wordt besproken en er is bij de evaluatie aandacht voor het product en het proces.

Het werken met een kiesbord en dag- en weektaken draagt ook bij aan voorspelbaarheid. De leerling weet aan welke taak hij zelfstandig kan werken en wat er van hem verwacht wordt. Er is contact in vaste volgorde in hulp en er is een duidelijk onderscheid tussen hulp en instructie. De leerling kan zichtbaar maken dat hij een vraag heeft (vragenkaartje/blokje) en kan hierna verder aan een volgende opdracht. De leerling weet wat hij kan doen, wanneer hij zelfstandig niet verder kan.

Coaching

Alle VSO-leerlingen hebben een mentor die met de leerling regelmatig coaching- gesprekken voert. De interesses van de leerling worden besproken, evenals hetgeen de leerling belangrijk vindt om te leren. Op deze manier stimuleert de mentor de eigen regie en verantwoordelijkheid van de leerling voor zijn ontwikkeling. Hij stimuleert de leerling na te denken over zijn toekomst, over 'wie ben ik en' wat wil ik' en hij stimuleert de leerling om keuzes te maken.

De leerlingen leggen de vorderingen die ze maken vast in een portfolio. Deze map wordt gedurende de schoolloopbaan gevuld. Het biedt een overzicht van wat de leerling allemaal kan en wat hij gedaan heeft. Het biedt de leerling ondersteuning bij de vorming van zijn zelfbeeld. Wanneer de leerling de school verlaat krijgt hij het portfolio mee naar huis.

4.6 Schoolklimaat en veiligheid

Visio Onderwijs creëert een veilige, uitdagende leeromgeving waarbij we leerlingen aanmoedigen om tot leren te komen. Een omgeving waarin leerlingen zich gewaardeerd en gerespecteerd voelen. Er is aandacht voor de sociale, fysieke en psychische veiligheid van de leerlingen.

De diverse onderdelen van veiligheid, het gevoerde beleid en de bevindingen of gedane constatering (waaronder de resultaten uit de monitoring van de veiligheidsbeleving) bespreken we jaarlijks in het schooloverleg en minimaal twee keer per jaar met de leerlingenraad.

Sociale en psychische veiligheid

Visio Onderwijs heeft beleid op het gebied van sociale veiligheid (zie bijlage 4). Dit beleid bestaat uit: preventief beleid, een heldere aanpak ingeval van pestgedrag (inclusief protocol), aandacht voor cyberpesten.

Op de scholen is gerichte aandacht voor het pedagogisch klimaat: het creëren van een klimaat waarin gelijkwaardigheid, acceptatie en respect voor elkaar belangrijke onderwerpen zijn. We stimuleren gewenst gedrag en gewenste omgangsvormen tussen leerlingen, de leerkrachten gaan op respectvolle wijze om met leerlingen en de leerkrachten laten het juiste voorbeeldgedrag zien in hun omgang met leerlingen en in hun omgang met elkaar. Dit ondersteunen we met heldere gedragsregels. Daarnaast maken we gebruik van ondersteunend lesmateriaal zoals de methode Leefstijl, het anti-pest programma Sta op tegen Pesten en de Rots- en Watertraining.

Iedere school monitort jaarlijks de veiligheidsbeleving onder leerlingen en hun ouders. Ook heeft iedere school een of enkele medewerkers die het beleid met betrekking tot sociale veiligheid coördineren en aanspreekpunt zijn voor de leerlingen en hun ouders. Eventuele pestincidenten worden (net als andere incidenten) geregistreerd (in Triasweb).

We stellen ons het volgende doel:

Sociale veiligheid:

De veiligheidsbeleving onder leerlingen en ouders ligt minimaal op het niveau van de landelijke benchmark in het speciaal onderwijs.

Fysiek veilige leeromgeving

De Visio scholen besteden aandacht aan het bieden van een fysiek veilige leeromgeving. Zo zijn er 'verkeers' regels voor binnen de school en zijn er buiten gidslijnen op de grond en zijn er natuurlijke gidslijnen met hekken, heggen, muren en kunstgras.

In de school: alle ruimtes die leerlingen mogelijk kunnen bezoeken zijn voorzien van een voelbare verwijzer, een pictogram met tekst in zwartschrift en braille. Deuren staan helemaal open of zijn helemaal dicht zodat blinde leerlingen niet botsen. De gangen en deurposten zijn breed en zonder obstakels. Vluchtroutes zijn altijd vrij van obstakels en bekend bij personeel en leerlingen. Eens per jaar wordt er een ontruimingsoefening gedaan.

Op het schoolplein: voor de leerlingen is het belangrijk dat ze zich voldoende veilig voelen in de ruimte, om tot bewegen en spel te kunnen komen. Bij de inrichting van de schoolpleinen wordt hier rekening mee gehouden. De schoolpleinen van de scholen bieden gelegenheid tot het vrij kunnen bewegen

en bieden van veiligheid. Speeltoestellen en de ondergrond voldoen aan wettelijke normen en een gekwalificeerd bedrijf voert jaarlijks een inspectie op de speeltoestellen uit.

Taxivervoer: ook is er aandacht voor de veiligheid bij taxivervoer. Periodiek bespreken we met de taxichauffeurs de afspraken over de veiligheid van leerlingen bij het halen en brengen en bij het in- en uitstappen van leerlingen.

Medisch handelen

Een deel van de leerlingen heeft zorgvragen wat betekent dat ouders aan Visio Onderwijs vragen om medisch gerelateerde handelingen uit te voeren. Dit medisch handelen is aan strikte regels gebonden en hierover worden altijd zorgvuldige afspraken gemaakt zodat de veiligheid van de leerlingen gewaarborgd wordt.

In beleid en procedures is geborgd hoe Visio Onderwijs omgaat met het verrichten van medisch gerelateerde handelingen. Onder andere houdt dit in dat niet alle medische handelingen door onderwijsmedewerkers worden verricht, dat de handelingen die wel verricht worden uitsluitend gedaan worden door een medewerker die hierin bekwaam is en dat de medewerker de (werk)instructies/afspraken hierin volgt.

Bedrijfshulpverlening

Op iedere school is een BHV team aanwezig, bestaande uit medewerkers die zijn opgeleid tot bedrijfshulpverlener. Deze BHV-ers volgen jaarlijks een herhalingsstraining om hun kennis en kunde op peil te houden. Bij een situatie die direct gevaar oplevert voor de veiligheid en gezondheid, zijn zij in staat om de hulp te verlenen die noodzakelijk is om letsel en schade zo veel mogelijk te beperken:

Verlenen van eerste hulp bij ongevallen

- Beperken en bestrijden van een beginnende brand en beperken van ongevallen
- Alarmeren en evacueren van alle aanwezigen in school
- Alarmeren van en samenwerken met hulpverleningsorganisaties
- Toezien op het nakomen van afspraken rondom veiligheid.
- Alle Visio scholen beschikken over een ontruimingsplan. Jaarlijks worden er een of meerdere ontruimingsoefeningen tijdens lestijd georganiseerd.

Incidentmelden

Naast het meten van de veiligheidsbeleving is het registreren van incidenten ook een belangrijk instrument om het veiligheidsbeleid te monitoren. Incidenten binnen Koninklijke Visio worden gemeld in Triasweb. Binnen Visio Onderwijs worden incidenten in de Commissie Leerlingenzorg (CLZ) besproken. De CLZ onderzoekt/analyseert of en welke ondersteuning of acties van belang zijn ten aanzien van het incident. De CLZ kan maatregelen benoemen die van belang zijn ter voorkoming/preventie in de toekomst.

Het leren van de oorzaken van incidenten, het opsporen van mogelijke trends en het komen tot verbeteringen zijn de doelen van het incidentmelden. Daarom worden de cijfers over incidenten, samen met cijfers over sociale veiligheid en tevredenheid, minimaal jaarlijks op school- en domeinniveau met elkaar besproken.

Klachten

Koninklijke Visio heeft landelijk beleid rond klachtenafhandeling van cliënten en leerlingen met een ombuds-/klachtenfunctionaris in de rol van vertrouwenspersoon en bemiddelaar. In de

klachtenregeling voor leerlingen/ouders en cliënten is dit beschreven.

Daarnaast bestaat er een klachtenregeling voor medewerkers en is er een externe vertrouwenspersoon waar medewerkers bij terecht kunnen.

Human Resources beleid

Visio Onderwijs wil het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke begeleiding bieden aan leerlingen met een visuele beperking.

Bij het realiseren van die ambitie zijn ons management en onze medewerkers van cruciaal belang: zij zijn het belangrijkste kapitaal van Visio Onderwijs.

Vanuit die overtuiging investeren we in ons human resources beleid. Daarbij streven we de volgende doelen na:

1. We beschikken over excellente medewerkers
 - Medewerkers beschikken over de juiste kennis, capaciteiten en vaardigheden
 - Medewerkers beschikken over een professionele werkhouding
 - Medewerkers willen zich blijven ontwikkelen, professionaliseren in lijn met de ambities van Visio Onderwijs
2. Er heerst een professionele kwaliteitscultuur
 - Medewerkers streven naar het beste voor een individuele leerling
 - Medewerkers zijn gericht op het verbeteren, ontwikkelen, vernieuwen van het onderwijs en de AOB
 - Medewerker nemen initiatieven om te experimenteren met vernieuwingen in ons onderwijs en AOB
3. Visio Onderwijs faciliteiten en structuren dragen bij aan een stimulerend werkklimaat, een grote betrokkenheid onder medewerkers en goed werkgeverschap
 - Medewerkers voelen zich gewaardeerd door de leiding, door collega's en door de organisatie
 - Medewerkers ervaren de ruimte tot persoonlijke groei en ontwikkeling
 - Medewerkers ervaren ruimte voor expertise-uitwisseling met collega's
 - Medewerkers zijn tevreden over de arbeidsvoorwaarden en over de omstandigheden waaronder zij het werk uitvoeren.

5.1 Excellente medewerkers

Visio Onderwijs zet in op de versterking van kwaliteit, professionalisering en de eigen regie van de leraar. We willen onderwijs en begeleiding bieden met inzet van excellente medewerkers die expert zijn in hun vakgebied.

We investeren in het onderwijskundig leiderschap van onze leidinggevenden en het onderwijskundig vakmanschap van onze leerkrachten. Het meerjarenopleidingsplan, het corporate curriculum, het beleid voor het begeleiden van startende leraren en de individuele scholingsmogelijkheden, dragen bij aan brede professionalisering.

In het meerjarenopleidingsplan 2017-2021 zijn de scholingsprogramma's voor directie, schoolleiders en medewerkers uitgewerkt. Onderdelen hiervan zijn:

- Het behalen van (modules van) een Master voor de leraar
- Verplichte en facultatieve bijscholing uit het corporate curriculum van Visio Onderwijs

- De ontwikkeling van leraren van startbekwaamheid naar basisbekwaamheid en vervolgens naar vakbekwaamheid.
- Een persoonlijk ontwikkeltraject en een teamgericht MD traject voor het managementteam van Visio Onderwijs.

Naast het professionaliseren door middel van scholing, wordt ook in de dagelijkse praktijk geleerd. Dit gebeurt door het voortdurend evalueren en analyseren, het benoemen van ontwikkelpunten, implementatie van maatregelen/interventies en het monitoren van de effecten. Deze werkwijze hanteren we rond individuele leerlingen, groepen van leerlingen, maar ook in relatie tot ons beleid of ons handelen.

Bekwaamheidseisen

In de CAO PO zijn de bekwaamheidseisen van leerkrachten opgenomen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen startbekwaam, basisbekwaam en vakbekwaam. Visio Onderwijs hanteert het uitgangspunt dat alle leerkrachten zich ontwikkelen tot het niveau vakbekwaam.

Lerarenregister

Via het lerarenregister kunnen leerkrachten laten zien dat ze bevoegd en bekwaam zijn en dat ze hun professionele ontwikkeling onderhouden. Om in het lerarenregister ingeschreven te kunnen blijven moet een leerkracht aantonen dat hij een voorgeschreven aantal uren heeft geïnvesteerd in zijn professionele ontwikkeling en dat hij aan de werkervaringseis voldoet.

Visio Onderwijs vindt het belangrijk dat alle leerkrachten vanuit deze uitgangspunten hun professie uitvoeren en stimuleert daarom dat alle leerkrachten van Visio Onderwijs zich laten inschrijven bij het lerarenregister.

Schoolleidersregister

Alle schoolleiders en de (adjunct) directeur werken aan het op peil houden van hun vakkennis en vaardigheden en registreren dit in het sinds 2018 voor hen verplichte schoolleidersregister.

Gesprekkencyclus

Het bespreken van het (eigen) functioneren en de (eigen) ontwikkeling is belangrijk om aangesloten te blijven bij de ontwikkelingen binnen het onderwijs en de kwaliteit die Visio Onderwijs wil bieden. Schoolleiders en medewerkers voeren hierover samen actief gesprekken met elkaar en maken schriftelijke afspraken. In de gesprekken wordt steeds gekeken naar de ambities van de organisatie en de persoonlijke ambities van de medewerker op het gebied van professionalisering, de gewenste rol in innovatie- en expertiseontwikkeling en loopbaanontwikkeling.

Functioneringsgesprekken in teamverband (FIT)

Binnen de Visio school in Rotterdam is in het schooljaar 2018-2019 een pilot gestart voor functioneringsgesprekken in teamverband (FIT).

FIT heeft tot doel eigenaarschap, verantwoordelijkheid, creativiteit en daadkracht in een team te ontwikkelen. Voorwaarde voor FIT is een veilig klimaat; het klimaat van samen beter willen worden en samen leren moet aanwezig zijn. Vanuit die invalshoek wordt naast teamontwikkeling ook naar de persoonlijke ontwikkeling van elkaar gekeken. Collega's moeten elkaar feedback geven.

Op de locatie Rotterdam hebben daarom voorafgaand en gelijktijdig aan de periode van de pilot FIT, trainingen 'feedback geven' plaatsgevonden. Voor de individuele beoordeling blijft de schoolleider verantwoordelijk.

De evaluatieresultaten van de pilot zullen benut worden bij de verdere uitrol hiervan binnen Visio Onderwijs. Beoogd wordt om met FIT een vertrouwensvol leer- en ontwikkelklimaat te creëren, het proces van samen leren te bevorderen, de teamvorming te versterken en de zelfsturing en eigen regie te verhogen.

5.2 Professionele cultuur

Een professionele cultuur vormt de basis van waaruit ontwikkeling, verbetering en vakmanschap vormkrijgen. Onze ambitie is om het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke begeleiding te bieden, door excellente medewerkers.

Scholing (zoals geschetst in 5.1) in relatie tot onderwijskundig vakmanschap en onderwijskundig leiderschap draagt bij aan een professionele cultuur. Daarnaast dragen de instrumenten opbrengstgericht werken (OGW), professionele leergemeenschappen (PLG) en interne audits, bij aan een grote betrokkenheid van medewerkers en het ontstaan van een cultuur waarin je voortdurend terugkijkt, analyseert, verbeteracties benoemt, implementeert en de effecten hiervan beoordeelt. Ook de participatie van medewerkers van Visio Onderwijs in wetenschappelijk onderzoek en innovatieve projecten dragen bij aan een professionele kwaliteitscultuur.

Een professionele cultuur draagt bij aan het borgen van het pedagogisch didactisch handelen. Er wordt open met elkaar gecommuniceerd, feedback gegeven en medewerkers zijn gericht op de eigen professionalisering.

Daarnaast verricht de schoolleider en/of coördinator lesobservaties om vast te stellen of een medewerker start-, basis- of vakbekwaam is. Ook legt de schoolleider en/of coördinator korte flitsbezoeken af. Flitsbezoeken zijn reflecterend en hebben geen formeel karakter. In zowel de formele lesobservaties als de flitsbezoeken wordt het pedagogisch didactisch-handelen van leerkrachten geobserveerd.

5.3 Stimulerend werkklimaat

Visio Onderwijs wil een aantrekkelijk en stimulerend werkklimaat bieden. Een klimaat waarin medewerkers zich gezien en gewaardeerd voelen, adequaat ondersteund en begeleid worden, en waarin ze hun capaciteiten en kwaliteiten kunnen ontwikkelen en optimaal kunnen inzetten.

Begeleiding startende en nieuwe (leer)krachten

We vinden het belangrijk dat nieuwe medewerkers zich welkom voelen bij Koninklijke Visio en ze kunnen kennismaken met de organisatie. Dat ze weten wat de organisatie in huis heeft, wat de missie en kernwaarden van de organisatie zijn en ze geïnformeerd worden over relevante zaken en belangrijke informatiebronnen. Daarom nemen alle nieuwe medewerkers deel aan het algemene introductieprogramma.

Startende leerkrachten krijgen conform de bepalingen in de CAO PO, extra ondersteuning en begeleiding. Naast het persoonlijk budget duurzame inzetbaarheid heeft de startende leerkracht recht op 40 uur extra uur 'duurzame inzetbaarheid' per jaar (naar rato dienstverband). Die uren kunnen besteed worden

aan professionalisering en/of werkdrukverlichting. Visio Onderwijs heeft beleid opgesteld over begeleiding van startende leerkrachten.

Iedere startende leerkracht zal een coach krijgen die hem begeleidt. De coach is een ervaren medewerker, in de rol van 'meester-gezel'. Visio Onderwijs wil op deze manier er voor zorgen dat belangrijk verworven expertise overgebracht wordt aan startende leerkrachten en daarmee geborgd wordt.

In het verlengde van dit beleid krijgen ook andere nieuwe medewerkers binnen Visio Onderwijs een mentor voor maximaal een half jaar tot een jaar. De mentor is een belangrijke schakel tussen de nieuwe medewerker, de organisatie en alle informatie (beleid, werkwijzen, regels, etc.) die de nieuwe medewerker nodig heeft om zijn werk te kunnen doen. Het mentorschap zorgt er ook voor dat de nieuwe medewerker een naaste collega heeft om op terug te vallen en is er op gericht dat de nieuwe medewerker goed ingewerkt raakt.

Duurzame inzet

Het is belangrijk dat alle onderwijsmedewerkers op een gezonde en verantwoorde wijze hun bijdrage kunnen leveren aan goed onderwijs. Conform de CAO PO heeft iedere medewerker een budget van 40 uur tot zijn beschikking, die hij kan besteden aan activiteiten die bijdragen aan een duurzame inzetbaarheid (zoals scholing, peer review, intervisie, coaching en /of andere activiteiten op het gebied van loopbaanontwikkeling en mobiliteit).

Startende leerkrachten krijgen naast dit budget nog een extra budget zoals hierboven genoemd, wat benut kan worden voor professionalisering of bijvoorbeeld werkdrukverlichting. Medewerkers vanaf 57 jaar krijgen een extra budget van 130 uur. Dit budget kan de medewerker inzetten voor duurzame inzetbaarheid of voor werkdrukverlichting in de vorm van verlof (met betaling van een eigen bijdrage).

Schoolleiders zullen met medewerkers (tijdens functioneringsgesprekken) in gesprek gaan over hun duurzame inzetbaarheid en de besteding van de uren die zij hiervoor beschikbaar hebben. In de gesprekken met oudere medewerkers worden hierin mogelijk ook eigen initiatieven van de medewerker betrokken (zoals gewenste opname (deel) keuzepensioen, gedeeltelijk ontslag e.d.).

Laag verzuim

Visio Onderwijs streeft naar een laag verzuim, wat betekent dat we streven naar een verzuimpercentage dat minimaal 1% onder het landelijk gemiddelde verzuimpercentage in het primair onderwijs ligt.

Een laag verzuim draagt bij aan het waarborgen van een goede voortgang van het primair proces en dus ook aan de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding. We zetten in op het waarborgen van de continuïteit van het onderwijs en de onderwijskwaliteit. Daarom werken we bij vervanging bij voorkeur met ingewerkte leerkrachten, die in vaste dienst zijn. Op deze manier zijn er voor de leerlingen zoveel mogelijk vaste gezichten.

We investeren voorts in een laag verzuim:

Er is blijvende aandacht voor eigen regie en proactief handelen van de medewerker en de schoolleider om verzuim te voorkomen en terugkeer te bevorderen.

- We investeren op diverse manieren in een positief, professioneel werkklimaat waarin medewerkers zich betrokken voelen bij de organisatie en hun werk. Uit onderzoek blijkt dat in een dergelijk klimaat er
- relatief minder verzuim is.

5.4 Personeelsplanning en werkverdeling

Human resources beleid heeft tevens tot doel om nu en in de toekomst de kwantitatieve en kwalitatieve inzet van medewerkers optimaal afstemmen op de doelen van de organisatie, de inhoudelijke ontwikkelingen, de (verandering in) werkzaamheden en de ontwikkeling in leerlingenaantallen. In bestuursformatieplan van Visio Onderwijs – dat jaarlijks wordt geactualiseerd en beschreven – is dit een belangrijk item.

In het bestuursformatieplan wordt onderbouwd welke formatieve budgetten de Visio scholen en AOB-afdelingen tot hun beschikking hebben. Het werkverdelingsplan – zoals vastgelegd in de CAO PO – stellen de schoolleiders op het niveau van hun school of AOB-afdeling op. Dit doen zij in relatie tot de individuele (functionerings-)gesprekken en het overleg met het team over werkverdeling.

Integraal onderdeel van het werkverdelingsplan is de werkdrukverlaging. Onder andere zal met het team gesproken worden over: welke taken of situaties leiden tot werkdruk, welke maatregelen kunnen bijdragen aan werkdrukverlaging, hoe is er ruimte te creëren om de werkdruk te verlagen?

Bevorderen arbeidsdeelname van mensen met een (visuele) beperking

De ambitie van Koninklijke Visio en de verplichting van de overheid om mensen met een arbeidsbeperking aan te nemen, sluiten op elkaar aan. Koninklijke Visio stelt zich tot doel om minimaal te voldoen aan het gestelde quotumpercentage in relatie tot de Participatiewet (zoals dat jaarlijks vastgesteld wordt). Dit door mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen, waaronder mensen met een visuele beperking.

Maar onze ambitie reikt verder dan het behalen van het wettelijke quotumpercentage. Koninklijke Visio heeft als missie 'meedoen mogelijk voor mensen met een visuele beperking'. We willen de kansen van de (eigen school- en AOB-)leerlingen en van de cliënten (van Revalidatie & Advies en van Wonen & Dagbesteding) op de arbeidsmarkt vergroten. Daarom stelt Visio stageplaatsen en werkervaringsplaatsen beschikbaar zodat hun perspectief op de arbeidsmarkt toeneemt (ook voor banen bij Koninklijke Visio). Vanuit dit gezamenlijke doel werken de domeinen Onderwijs, Revalidatie & Advies en Wonen & Dagbesteding nauw met elkaar samen.

Kwaliteits(zorg) beleid

Kwaliteit is een veelomvattend en lastig te grijpen in een enkele definitie. Kwaliteit kan gezien worden als uitkomst, een prestatie, een proces en kent verschillende perspectieven (leerling, ouders, scholen, inspectie, medewerkers).

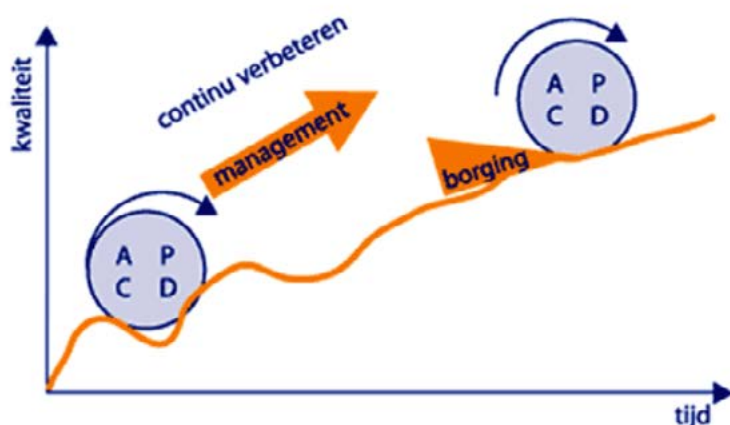
Niet zo zeer een goede definitie van kwaliteit heeft prioriteit, maar meer dat iedere medewerker:

- 1 weet hoe Visio Onderwijs werkt aan haar kwaliteit
- 2 zich ervan bewust is dat hij of zij dagelijks bijdraagt aan de kwaliteit.

Kwaliteitsbeleid is onderdeel zijn van het algemene beleid en de strategie van Koninklijke Visio. Kwaliteitsbeleid – met inzet van instrumenten – heeft tot doel om onszelf te blijven verbeteren en ontwikkelen en het beoogt de geformuleerde ambitie te ondersteunen.

6.1 Kwaliteitsbeleid

Belangrijke kaders voor het kwaliteitsbeleid zijn de wettelijke kaders, inspectiekaders, kaders vanuit ISO (CIIO maatstaf), en onze eigen kaders die we met elkaar formuleren en waarvan we vinden dat deze van toepassing moeten zijn op ons onderwijs of onze ambulante onderwijskundige begeleiding. De PDCA-cirkel is in het kader van kwaliteitsbeleid een leidend principe wat op verschillende niveaus kan worden toegepast. Een voorbeeld hiervan is de beleidscyclus; dit is een instrument dat jaarlijks wordt benut en waarin alle beleidsactiviteiten zijn opgenomen. Het brengt structuur aan in de beleidsactiviteiten met als doel een cyclische werkwijze te realiseren.

6.2 Kwaliteitscultuur en instrumenten

Kwaliteit zit in mensen. De kwaliteitscultuur wordt gevormd door medewerkers die de drive hebben kwaliteit te willen leveren.

De kwaliteitscultuur bevorderen we via diverse instrumenten:

- Scholing en professionalisering
- Professionele leergemeenschappen (PLG's) waarbij medewerkers in groepen met elkaar werken aan verbetering of ontwikkeling van het onderwijs of de ambulante onderwijskundige begeleiding
- Opbrengstgericht werken (OGW) waarbij in de teams de onderwijsresultaten worden geanalyseerd en afgezet tegen de bepaalde standaard (en interventies worden bepaald)
- Analyse van onderwijsopbrengsten zoals de resultaten met betrekking tot bestendinging, uitstroom in relatie tot het OPP en de slaagpercentages.
- Mogelijkheid tot participatie in innovatieve en expertiseprojecten binnen Koninklijke Visio.
- Interne audits: op alle Visio scholen en in de AOB worden jaarlijks interne audits uitgevoerd door interne auditoren van Visio Onderwijs
- Zelfevaluaties: periodiek evalueren de scholen en de AOB-diensten hun kwaliteit door zelfevaluaties uit te voeren in relatie tot het inspectiekader.
- Tevredenheidsonderzoeken onder leerlingen, ouders en medewerkers
- Registratie en analyse van incidenten en klachten

Verbeterinstrumenten waarin je voortdurend terugkijkt, analyseert, verbeteracties benoemt, implementeert en de effecten beoordeelt, dragen bij aan het kwaliteitsgericht denken. Ook de participatie van Visio Onderwijs in wetenschappelijk onderzoek en innovatieve projecten dragen bij aan een professionele kwaliteitscultuur. Periodiek wordt in de MARAP (managementrapportage) gerapporteerd over de resultaten van diverse instrumenten en met elkaar in verband gebracht.

6.3 Kwaliteitsborging in de dienstverlening

Het geheel aan (verbeter/ontwikkel)instrumenten, de cultuur, de monitoring van onze kwaliteit alsmede de borging van onze kwaliteit noemen we ons kwaliteits-(management)systeem. Belangrijke elementen die bijdragen aan de borging van onze kwaliteit zijn:

Uniforme kaders en kwaliteitshandboek

We borgen de kwaliteit van ons onderwijs en onze begeleiding door uniforme afspraken en kaders. Er is een eenduidige beleidskoers, helder onderwijskundig beleid, een corporate curriculum voor Visio Onderwijs, een eenduidig en helder innovatiebeleid, HRM-beleid, kwaliteits(zorg)beleid en financieel beleid. De (werk)procedures borgen we in het kwaliteitshandboek.

Handelingskalender

De scholen werken met een handelingskalender. Dit instrument borgt het (handelingsgericht) werken van de leerkrachten en biedt transparantie waardoor de grip op processen vergroot wordt.

Dienstverlening leerling

In het project 'Kind & Jeugd' borgen we de samenwerking tussen de domeinen bij de integrale dienstverlening aan kinderen en jongeren: één kind, één plan.

Het volgen en het begeleiden van de leerling gebeurt nauwgezet. Het doelgroepenmodel en het leerlingvolgsystemen ondersteunen dit. De groepsleerkracht / mentor vervult daarbij een spilfunctie. Wanneer ondersteunende leerlingenzorg gewenst is bespreken we dit in de Commissie Leerlingenzorg. Via de leerlijnen waarborgen we een ononderbroken ontwikkeling van de leerling.

Financieel beleid

Het financieel beleid van Visio Onderwijs is gericht op:

- 1 het realiseren van de wettelijke taken, de standaarden van het onderzoekskader en onze inhoudelijke ambities met betrekking tot:
 - onderwijskundig beleid
 - innovatie en expertisebeleid
 - human resources beleid
 - kwaliteits(zorg)beleid
- 2 in een financieel gezonde organisatie

7.1 Planning- & Controlcyclus

Passend bij de ambities van Koninklijke Visio is het sturingsprincipe 'integraal management'. De bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn laag in de organisatie neergelegd. Jaarlijks stelt de Raad van Bestuur in overleg met de directeuren en in relatie tot het meerjaren strategisch beleid, de centrale kaders voor het inhoudelijk beleid en het financieel beleid vast. Dit komt tot uitdrukking in de kaderbrief.

Met de kaderbrief en het strategisch beleid als uitgangspunt, stellen de onderwijsdirecteur en de adjunct-directeur samen met de schoolleiders het integrale beleid op voor het domein Onderwijs. In de jaarplannen voor de eenheden wordt dit verder geconcretiseerd. De schoolleiders zijn integraal verantwoordelijk voor de realisatie van het jaarplan en de bedrijfsvoering van hun eenheid.

In de besprekingen van de managementrapportages (4, 8 en 12-maands) wordt de ontwikkeling gevolgd.

Uitgangspunten begroting

Jaarlijks wordt een begroting opgesteld voor Visio Onderwijs, gespecificeerd naar de Visio scholen en AOB-afdelingen. Bij het opstellen van de begroting wordt een aantal uitgangspunten gehanteerd:

- de kaderbrief stelt de financiële kaders voor de begroting
- er is sprake van een sluitende begroting
- de baten worden berekend aan de hand van de beschikkingen van OC&W
- het goedgekeurde formatieplan van het lopende schooljaar is input voor begroting van per kalenderjaar.

7.2 Financiële situatie en bekostiging Onderwijs

Visio Onderwijs kent een gezonde stabiele financiële situatie. Dat geldt op het niveau van Visio Onderwijs en op het niveau van de brinnummers:

- 25HE: Visio scholen Breda, Grave, en Rotterdam en AOB
- 25HD: Visio school Amsterdam en AOB
- 25GP: Visio school Haren en AOB

De onderwijsinstellingen van cluster 1 ontvangen van het ministerie van OC&W een zogenaamde budgetfinanciering. Grofweg houdt dat in dat het budget voor het grootste deel vast staat en een beperkt deel (10%) fluctueert op basis van de leerlingenaantallen. Bij de samenstelling van het jaarlijkse formatieplan wordt kritisch beoordeeld of de inzet van onderwijzend personeel blijft matchen met de omvang en complexiteit van de groep leerlingen. Hiervoor heeft Visio Onderwijs een interne norm ontwikkeld, de 'leerling budgetnorm'.

Regeling aanvullende middelen voor visueel gehandicapten in het PO en VO

Naast de budgetfinanciering voor onderwijs en AOB, ontvangt Visio Onderwijs met ingang van het schooljaar 2014-2015, aanvullende middelen op grond van de 'Regeling aanvullende middelen voor visueel gehandicapte leerlingen in het PO en VO' (terug te vinden op www.eduvip.nl). Deze middelen zijn bedoeld voor de leer- en lesmiddelen, voor AOB-leerlingen in het regulier onderwijs.

Cluster 1 heeft een regeling uitgewerkt waar de PO- en VO-scholen die een leerling met een visuele beperking op hun school hebben, een beroep op kunnen doen. Uitgangspunt is om de regeling budgetneutraal uit te voeren. Aan dit uitgangspunt is afgelopen jaren voldaan. In de komende jaren zal de regeling worden gecontinueerd.

Huisvesting

Het aantal leerlingen op de Visio scholen is de afgelopen jaren gedaald (hoewel er bij de leerlingentelling in oktober 2018 weer een lichte stijging was). Vanwege de afname in leerlingenaantallen is besloten om de Visio school in Huizen met ingang van augustus 2019 te sluiten en zijn de leerlingen overgedragen naar de school in Amsterdam.

Het huisvestingsbeleid zal steeds in samenhang met deze ontwikkelingen geactualiseerd worden.

Vermogensbeleid

Het beleid van Visio is erop gericht de omvang van de reserves onderwijs, uitgedrukt in een percentage van het eigen vermogen en in verhouding tot het budget, op het huidige niveau te houden.

Sponsorgelden

Momenteel ontvangen alle scholen incidenteel bijdragen voor o.a. inrichting schoolplein en/of bijdrage schoolkampen VSO. Dit betreft additionele middelen. Er is binnen Visio Onderwijs nergens sprake van sponsoring door commerciële partijen of het verrichten van een tegenprestatie.

Bijlagen

- 1 Indicatiecriteria cluster 1
- 2 Leerlijnen Kritische Succesfactoren
- 3 Expertise Visio Onderwijs
- 4 Beleid sociale veiligheid en pestprotocol

Wilt u deze bijlagen opvragen, stuur dan een e-mail naar onderwijs@visio.org.

Koninklijke Visio
expertisecentrum
voor slechtziende en
blinde mensen

www.visio.org